N. 11-52

APOLOGIA VERITATIS ILLVCESCENTIS, PRO AVRO POTABILI:

SEV

Essentia Auri

AD MEDICINALEM POTABILITATEM absque corrosiuis reducti; vt ferè omnibus humani corporis ægritudinibus, ac præsertim Cordis corroborationi, tanquam VNIVERSALIS MEDICINA, vtilissimè adhiberi possit; vnà cum rationibus intelligibilibus, testimonijs locupletissimis, et modo conuenienti in singulis morbis vsurpandi, producta:

Authore
FRANCISCO ANTONIO Phil. et Med. Doct. Anglo. Lond.

LONDINI
Excusum per IOHANNEM LEGATT. 1610.

Academiæ Cantabrigiensis
Liber

1763.17

APOLOGIA VERITATIS ILLVCESCENTIS, PRO

Authore
FRANCISCO ANTONIO Phil. et
Med. Doct. Anglo. Lond.

LONDINI
Excudum per IOHANNEM LEGATT. 1616.

IN APOLOGIAM AVRI POTABILIS FRANCISCI ANTONII, EPIGRAMMA.

FOns Iouis Hammonij latis celeberrimus oris
Dicitur AEthiopum pingue rigâsse solum.
Ille fuit sanis quondam gelidissimus vndis,
In cœlo medium Sole tenente diem.
Manè tepens mutauit aquas, et vespere feruens
Bullijt à tenebris nox vbi tecta foret.
Pellæus Iuuenis per tristes fertur arenas
Huc procul AEgypto continuâsse viam.
Rumor enim toto fuerat dispersus in orbe
De mira tanti vi, faciéque loci.
At nihil inde tulit precij, nec forsan honoris,
Ille salutiferas nec sibi sensit aquas.
Non opus AEthiopes lustrare, sed Anglica tellus
En nunc Aureoli Fontis ab imbre fcatet.
Qui tepet, et rigido torpentes frigore nepuos
Calfacit, et motus dat renouare suos:
Qui riget, à calida postquam ardent corpora febri,
Et sopor in tota nocte quietus abest.
Aureus Aonio fluxit de culmine riuus,
Lectus ab Antonio qui fuit vber aquis.

Hunc ne turbet Aper non Candidus, hunc malè Cru-
Ne bibat in venas Friuolus, aut Bibulus. (dus
At quiſquis validos ſentis in pectore morbos,
Huc ades, atq; hauſto gurgite ſanus eris.
Magna latet liquido virtus medicaminis Auro,
Aureaq; humanis ſufficit vnda malis.
Opto, ſit infælix, ſi cui Poſtponiusille,
Antonius cum ſit nomine, dictus erit.
Anteit Antonius multos, Potabilis Auri
Quos premit inuidiæ, gloriolæq; furor.
Qui vitam non odit, amet tua pôcla metalli,
ANTONI Aonij Gloria luxq; iugi.

Pro tempore.

M. M. C. P. M. D. E. E. P. C.

EIDEM RECIPROCVM
Hexaſtichon ab eodem.

ANTONII AONII Fons auri labitur undis,
Labitur auri fons AONII ANTONII.
Inuidiâ crepet, huic fallax qui ſcommata iactat,
Scommata qui fallax huic, crepet inuidiâ.
Vulneribus, rogo, quòd pereat, qui vulnera figit,
Vulnera qui, pereat quòd, rogo, vulneribus.

Clariſſimo

CLARISSIMO ET doctisſimo viro, Domino, FRANCISCO ANTONIO Medicinæ Doctori, et Chymiæ *experientiſſimo, S.*

LEgi vir clariſſime tractatulum tuum de Auropotabili apud vos in Angl.ia editum; argumentum ſanè et intentio bona; qui aliter æſtimet, vix mihi inter bonos æſtimandus. Floſculos tuos dulciſſimos ex Chymiæ verè hortis delibatos grato animo luſtraui; verùm cum illis binos areaneos veneno ſiſſimos infidèreviderem, exq; illo nectare venenum ſibi haurire et texere futilia et inutilia reticula, vix me continere potui, quin illos turgidos et horridos vno ictu ne dicam flatu diſſiparem. At cum animaduerterem eorum texturas et opuſcula permultis admiranda exiſtere, ideo nihil incommodi illis animalculis hactenus inferre volui, ne ſcilicet Crabrones cum araneis conſpirent. Mitto interim eu ſpongiam Muriaticam, ſeu muria acri imbutam, quâ plagas ab illis heſtiolis illatas aut virus infixum eluere, abſtergere et ſanare poſſis; aut ſi mauis, illorum non candidas lituras aut texturas delere et omnino ſupprimere. Hanc pro vſu tuo tibi habe, ſine luci ſine tenebris manicipandam, méque, quod facis, ama.

Tui nominis obſeruantiſſimus

HERMES MALAVICI.

SPONGIA MVRIATICA CONtinens Epigrammata Apologetica opposita criminibvs gvinnii libro contentis, et Carminibus eidem præfixis,

Authore, cui nomen

HERMES MALAVICI.

Ad ANTONIO-MASTIGAS

Primum Epigramma.

HOrtus in Heſperijs Anglorum conſitus oris,
Floribus omnigenis Palladis vber erat:
Qui medicata ferens diues Potabilis Auri
Pôcla, Machaonias ſuppeditabat opes.
Hîc Hygieia ſuam tranſmouerat aurea ſedem,
Humaniſq; libens eſt medicata malis.
Hîc, et Diua Salus habitat, Parcæq; ſorores
Vitæ continuo ſtamine fila trahunt.
Liuor vt adſpexit flores tam diuitis horti,
Faxo, refert, ne ſit luxurioſa ſeges.
Dixit: araneolos et binos miſit in illos,
Heſperidumq; iubet ſpargere virus agros.
Illi dant monitis aures et dicta capeſſunt,
Incipiuntq; atro ducere fila pede.

Queîs

Queîs ita Pæonium irretire reflexibus hortum
Tentârunt, herbis et ſpoliare ſuis.
Verùm non tulit impatiens Malauicius Hermes,
Spongiolam ſalibuſq; imbuit ipſe ſuis:
Inq; manus mittit Franciſco Teutonis orâ,
Beſtiolas acri quâ lauet ille ſale.
Nec mora, dum lotio bipedes aſpergit Arachnos,
Ecce redit flori vis medicata nouo:
Omnéq; virus abit plantis tam nobilis horti
Heſperidum; virtus in ſale tanta latet.
Ite per vmbroſas ô vos animalcula ſyluas,
In folijs telas et malè nete rudes:
Hìc ubi Strymoniæ Pygmæi bella volûcri
Miſcent, non tricis hic locus aptus erit.

Eiuſdem ad Eoſdem ſecundum.

SVtores duo Centonem geminum arteſuentes
Nobile iactabant Palladis illud opus:
Viſum eſt hoc nitidum pulchróq; colore politum
Pandoram varijs exuperare bonis:
Vtile ſed nullis dabat experientia rebus,
Nec quis eâ poterat commoditate frui:
Centonem pueri geminum dum fortè capeſſunt,
Hoc vſu et luſu gratius eſſe vident.
Inde fit vt tractent pueri verſatile Gwinni,
Et Rawline, tuæ quod fuit artis opus.
Ignari gaudent rerum nouitate, quid obſtat
Cum magnis pueros ludere ſæpe viris?
Namq; viri ex pueris fiunt creſcentibus annis,
Menteq; ſunt viſi reppuerâſſe viri.

AD

AD PRIMVM CARMEN GWINNII LIBRO PRÆFIXVM.

MArtis anis ternos ter vbi transegerit annos,
Dira venenosi seminis oua parit:
Quæ si tardigradus lethali viscere bufo
Fouerit, horrificam suscitat inde luem:
Quam referunt noto Basiliscum nomine dici,
Omniaq; intuitu viua necare suo.
Tale cerebroso de viscere Guinnius ouum
Edidit (heu quantum criminis illud habet!)
Insidet huic bufo, versisq; tepentibus alis
Adiuuat vt lucem fœtus inire queat.
Prodijt hinc illo basiliscus lêtifer omni
Artifici, Chymicæ qui probat artis opus.
Infœlix nimiùm fœdo Butonius ortu
Cernitur, et curis nil sapuisse suis.
Non fuerat natus gallinæ Candidus albæ,
Qui dedit, at Coruo nigrior ille nigro.
Authores proprios ouum exitiabile perdat,
Virtutis referens experimenta suæ.
Niteris in vanum Basiliſci infausta propago
Virus in humanum continuare genus.
En noua vis medici fulget Potabilis Auri
Quæ valeat tantam supprimere arte luem.
Macte tua virtute; malum, Franciſce, venenum
Tolle lubens terris quod Basiliscus agit.

Aliud

Aliud Eiusdem ad secundum.

VT bellum bellum, sic est mihi Candidus ille
Candidus, atratæ qui dedit artis opus.
Sanè insaniuit, qui tot spurco ore cacauit
Stercora, quæ centum vix benè plaustra vehant.
An non hoc misero cerebrum dementia morbo
Exagitat, postquam lingua ita vana crepet?
Nullus in infaustis magis his incondita claustris
Effutit, aut si quem febris acuta premit.
Thersiten longè superat conuitia iactans
Gwinnius, huic cedit dente minace Theon.
Victor erit, fatuis si cui victoria verbis
Obtigit, aut vincat plumbeus Aureolum.
Plurima qui sine mente dedit dicteria, si sit
Veriloquus, palmam Gwinnius vnus habet.
At si simplicitas veri ratione vel vsu
Spectetur, Gwinnus nil nisi verba dedit.
Verba dedit, libro dum grammaticaster in vno
Quæve Calepinus, quæve Perottus, habet.
Dictorum cumulos congessit Gwinnus acerbos,
Vaniloquâ precium dignus ab arte ferat.
Dira gonorrhææ contagia sparsit et imbres
Verborum similes dum probat aure sonos.
Si lubeat resonas audire et reddere voces,
Gwinnius vmbrosum pergat adire nemus.
Hîc repetat proprium mittens ad sydera nomen,
Mirificum Gwinnus nominis omen habet.

Aliud Eiusdem ad tertium.

FIlia Solis erat, socios quæ vertit Vlyssis
In pecudes, formis restituitq; suis.
Vnus erat turbâ, cognomine Grillus, in illâ,
Noluit humanos qui reparare sonos.

Dulce etenim fuerat cœno immersisse lutoso
Rostra, volutabris et remanere suis.
Pocula sed Circe non præbuit aurea Græcis,
Crede mihi, ex herbis illa venena dedit.
Illecebris vexat similis dementia multos,
Vt renuant veri cognitione frui.
Quèis malè mentiri volupe est, et scommata falsis
Edere, seu linguæ bella mouere, dolis.
Grunnitus tantos, latratusq; inter, en vnus
Emicat, hinc Grilli qui malus omen habet?
Candidus, an niger est, Grillus, qui protulit ora
Fœcibus immundis, Candidus an niger est?
Hoc scio, quòd falso dicatur candidus, ergo
Sit niger, et cœno gaudeat ille suo.
Ipse bouis Cyprij meritus fuit esse merendam,
Omniuoro tantos qui capit ore cibos.
Turbidus inuoluit cunctos aper ille peragros
Omnia, quò Chymicæ dente terantur opes.
Immotæ sed enim captis hæ mente manebunt,
Est Erymanthcô clava parata Sui.

Aliud Eiusdem ad quartum.

EGregiam (quis enim neget hoc?) Collegia laudẽ
Hinc referunt, medicâ quotq; ab arte cluent.
Guinniacum dum fortè probant AVRVM, non
Nil auri siquidem continet ille liber. (AVRVM,
Candidus vt carbo, cuius bene noscitur author,
Si volucris sese vocibus ipsa probet:
Crocîtu coruus, proprijs clangoribus anser
Proditur, argutas si strepat inter aues.
Vox irata canem prodit; sua vox quoq; porcum,
Rumpitur immani voce solum Neadis.
Talia si fuerint illorum pectora, qualis
Hic liber, Illyricâ sunt nigriora pice.

Mille

Mille ſcatet vitijs, fædiſſima mille cloaca
Criminibus, puros queîs grauat ille viros.
Fallor? an à priſco talis fuit editus æuo,
Londinij medicus quo capit ordo probrum.
Monſtrum horrendum, ingens, niſi me præſagia fal-
Protulit infælix Gwinnius author opus. (laut,
Quale fuit melius primo extinxiſſe ſub ortu,
Ne daret exemplis plurima damna ſuis.

Aliud Eiuſdem in Battologiam ipſius Gwinnij.

LIneolæ ex ductu, Gwinni, velut alter Apelles
Noſceris, artificem te graue iactat opus.
Ille Deam pinxit, Cyprio velut æquore natam,
Nec tulit authorem parua tabella parem.
Londinij præſtans tu Cenſor in ordine quartus,
Antonimaſtix diceris eſſe libro.
Illius in morem, quem nunc poſt terga reponis,
Iudicium vulgi certius vt videas.
Ne te poſſet amor recto ſubuertere fætus,
Omnis enim eſt oculis mentéq; captus amans.
Primus en ex vulgo occurro tibi, libera lingua,
Poſt carecta modò tu lateas, mihi ſit.
Sunt tria, quæ miror, Gwinni inquiſita libelli,
In quibus haud quiſquam par queat eſſe tui.
Vin' vt id ingenuè ſine fuco pectoris addam,
Quo velut in ſpeculo tu videâre tibi?
Copia verborum, quæ reddant grata ſonorem
Syllabicum, eſt dictis gratia magna tuis.
Cum loqueris, putidum, putridũ, putret atq; putreſcit
Putre facit purum (ſunt tua verba) putum.
Millia vis exempla, darem; ſed parco papyro,
Larua hominis, nullâ mente vidêris homo.
Deinde tuis nulla eſt connexio rebus, ab vno
Pergis ad oppoſitum, dans ſine aquâ ſabulum,

Nullus ineſt toto verſus vel codice, qui non
Teſtetur muſcæ te ſimilem ingenio.
Illa quidem gyros æſtiuo ducit inanes
Aere, nec cauſa eſt, cur eat et redeat.
Deniq; iudicium fallax te deſerit, omni
Re vacuum, nec quid dixeris, ipſe vides.
Non multum retuliſſe iuuat, ſed qualia vera,
Multiloquus multum ſermo tenet vitij.
Hæc tria ſi ſtudeas proprio delere libello,
Vda tuum, quantum eſt, ſpongia tollet opus.
Lychnobium ſcio te pingui ſtuduiſſe Mineruæ,
Cui Liber dictet libera dicta libro.
Hunc modò ſi lymphis tractes nutricibus, acris,
Quem Liber libro dat, ſapor arte perit.

Ad Epigrammatiſtam calumni-
antem in fine libri.

ANtonius cum ſim, nequeo Poſtponius eſſe:
Prima modò dempta eſt littera, ſis Nonius.

VIRO

VIRO AMPLISSIMO MICHAELI MAIERO PHIL. ET MED. DOCTORI, PALATII Cæsarei COMITI, EQVITI, Exempto, &c.

QVæris a me (Doct. Maiere) quid ego de poculento illo auro Antoniano sentiã, quod omnibus vbiq; medicis in ore est. Æquus esset vt pro tuâ praxi et medicâ et chemicâ, iudicium ego tuum et limatum illud et politum requirerem: sed quia inhumanũ esset, quærenti tibi non respondere, et planè impium, quos expertus sum eius medicinæ effectus non confiteri; simpliciter, et apertè quod quæris eloquar. Scio perplures esse nostrates medicos, eosq; etiam insigniter doctos, qui illi medicamento non modò laudem vel minimam inuident, sed noxium etiam clamitant, et indignum vt ad vsum medicum adhibeatur. Sanum sit illis et saluum iudiciũ; cuiq; tamen pro rei veritate fari licebit. Ego igitur vt illud medicamentum præstantissimũ esse sentiam, et ad vsus permultos idoneum; fecerunt mirabiles eius et laudatissimi effectus, quos in valetudine meorũ expertus sum: quorum vnum, aut alterum non erit indignum recensere. Vnum ex filiis meis octennem Caros quidam aut Coma inuaserat: quumque esset ἀναλγησία, nihil temerè in medicina tentandum censui. Post aliquot septimanas quum morbum indies inualescere perspicerẽ, Marasmũ timui aut Lethargũ: somnus enim erat ferè perpetuus, marcor insignis, nulla cibi appetentia, deiecta vires. Hic ego pro illâ quæ mihi est cum Doctore Antonio necessitudine, opem eius implorabam: grana aliquot essentiæ auri in suo liquore soluit, et propinari iussit; tertiò obtuli, et planè reualuit. Pro filiâ autem meâ infante, quæ-

tum mihi vnica erat, perpetuas illi gratias debeo, semperq; debebo, quòd medicinæ illius felicissimo subsidio in deploratâ vitæ spe restituta est. Bimestris illa infatula subito ingruente morbo correpta elanguit. Fecit sedula mater quæ filiæ languenti debuit, sed incassum abierunt omnia. Speigitur vitæ iam inclinata, tentare tamen volui, ecquid in aureo illo liquore esset subsidii. Antonius comiter aliquot in cochlear instillauit, lactis materni aliquid addi iussit, et in os infatulæ paulatim ingeri: suspiria altè duxit et gemitus tanquam animã moxredditurus; at sumpto liquore (mira sed vera loquor) post semihorulam et gemere cessauit, et mammam pressit: post duas horas aliquantulum eiusdem liquoris gustauit; idq; tertiò; sub vesperum hæc facta omnia; mane antè apparuerunt exanthemata illa sine variola, quæ in omnibus infantibus ad nonũ ferè diem efflorere solẽt; in illa autem ante id tempus non apparuerant. Sic facta est salua et sana ad bienniũ: subinde ex variolis grauissimè egrotauit, quas tandem croco lacti incocto prolicuit: illis autẽ toto corpore apparentibus, stultissima nutrix absente matre foras produxit infantulam: sic omnis morbi malitia ipsum cor appetiuit. Hinc de salute periclitata, quum vita ipsa esset in ambiguo, ad aureum illum liquorem tanquam ad anchoram sacram confugiebam; quem quum hausisset, et debito calore fota esset, salutaria omnia sunt consequuta. Quare quum ex singulari Dei misereordia optimo illo medicamento, filiæ meæ vitam bis acceptam referam, de illo auri liquore et essentiâ poetæ verbis dicam Ἄριστον μὲν ὕδωρ ὁ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ quod plurimos humani corporis morbos atterit et absumit: vt tanquam auxiliare illud Medeæ carmine collapsas vires refocillet. Vale.

Dignitatis tuæ studiosus

ALEXANDER GIL.

Aurea

AVrea messis erit, Phœbo radiante superba
Et stipulam grandi pondere spica premet.
Aurea crescentes calamos ditabit arista,
Nec numerus magni ponderis vllus erit.
Tu modò macte tuâ constans virtute: Triumphi
Sic tibi magna nouæ gloria prolis erit.
Heus ego vaticinor. Facili mihi Carmina venâ
Suggerit ad mystas Diues Apollo suos.
Quod restat nihil est: Ascende, sedeto, videto;
Te ludente tibi perficietur opus.

Timotheus Willisius,

D. MED.

PRAEFATIO AD LECTORES,

vt iudicii sic Candoris EXIMII.

QVod olim, Candidi Lectores, Alexandro illi Magno Regi singulari cum præconio asscribitur, eum in causis dubiis vnam aurem accusanti, alteram reo præbuisse; id quemcunq; siue Iudicem, siue Censorem, imò lectorem et auditorem iudicio valentem maximè decet: vt nimirum non saltem à Calumniantium ore dependeat, iisq; arrectis auribus astet, sed quoq; se defendentium calamo integrum reseruet, et veritatem causæ magis, quàm fauorem aut odium personæ, respiciat. Hoc animo et nutu cum vos (siue sublimi, siue imo sitis nati loco, dummodo literis humanioribus imbuti) inprimis fore non dubitem ergà quemcunq;, præsertim literatum. Hinc Apologeticum hunc meum librum de Auro Potabili seu Essentiâ Auri, vestris non tàm manibus quàm animis suscipiendum, legendũ et fouendum obtuli; non diffidens, quin in eo magis synceros et mites, quàm rigidos, et seueriores affectus, declaraturi

claraturi sitis. Quòd si verò antehac meorum detractatorum malitiâ et importunitate circumuenti, calculum contrà me iecceritis, hoc est, sinistrè de me meisq; rebus senseritis, id imbecillitati humanæ vt asscribendum sentio, ita ad vos ipsos magis informatos, seu Apologiâ meâ certiores redditos, appellare volo. Si enim (vt quidam conquestus est non immeritò) sufficiat quenquam accusare ac calumniari, quis nostrùm à calumniis vnquam liber euaderet? Hoc mihi vnicum est remedium contrà sycophantæ morsum, hoc mihi scutum contrà tot aduersantium tela, nempe esse immunem ab omni fuco, et præcinctum veritate, quæ nuda me cum conscientiâ purâ nullorum iniuriis prostituet, sed, Deo dante, potentissimè eripiet. Vobis autem omnibus, quotquot estis candidi et veritatis amici, hunc tractatulū meum non solùm, sed etiam Medicinam in eo protectam, consecro, ideò, quià et materia vniuersalis est per se, et homo, aliàs hominis gratiâ conditus, ad vtilitatem hominis omnia sua manicipare debet. Vnde, vt Socrates olim à quodam interrogatus, Cuias esset, respondit, se Cosmopolitam, seu mundi totius ciuem, ac non solùm Atheniensem agnosci: Sic quilibet in Arte medicâ promotus, cuiuscunq; patriæ aut nationis extiterit, se toti orbi, quoad possibile est, ac præsertim Christiano, astrictū officio suo æstimare posset: cum id à professione nec muneris, nec fidei (quæ charitatem in omnes exercere iubet) sit alienum, sed maximè requisitum. Ne itaq; miremini, quòd vos omnes absq; discrimine patriæ vel alterius terræ, appellem, mearumq; rerum, indefesso labore præcedente, et experientiâ consequente, in Medicinâ peractarum participes faciam: cùm omne donum quò melius, eò communicabilius habeatur: Non eam equidem ob causam, quasi persuasum mihi sit, ab alio vel alibi tale quid minimè præstari posse: sed quia Deus Opt. Max. (cuius gratia inexhausta, ad diuersas gentes, regiones et personas sese indies effundit) me hoc Arcano honoratum voluit, vt aliis quibuscunque ad hoc aut simile Medicamentum,

dicamentum, vniuersali proximum, indagandum ansam praberem, quò vehementissimis Morbis leuamen præsentissimum, tutum et iucundum postulantibus non deesset. De cuius, nempe Auri Potabilis vsu, efficaciâ ac viribus, quomodò tàm veteres, quàm recentiores consentiant omnes, indè patet, quòd ab iisdem statuatur, quemcunque verum Medicum Auro quodam Potabili probatissimo instructum esse debere, aquè, vt è vegetabilium ordine petitis Pharmacis: Quò tantum abest quòd condemnem, vt etiam vltrò in tempore eadem adhibeam, nostróque huic Auro Potabili pro cuiusque rationalis Medici iudicio adhiberi velim: Hoc, vt est in cuiusque discretione circumspectâ, cui, quicquid desiderari hac in parte possit, lubens submitto; sic, vt studium hoc nostrum iuuandi alios, candidâ interpretemini mente, etiam atque etiam rogo: quos omnes Deo Opt. Max. commendatos velim. Datum Londini Anglorum.

DIVISIO TRACTATVS.

ANte quinquennium ferè Tractatulum de Medicinæ Chymicæ & verè Potabilis Auri Assertione, in lucem emisimus, cuius hæc sunt Capita: 1. Potabile aurum an sit. 2. Quòd potentissima Medicinæ vis lateat in Metallis. 3. Quòd inter Metalla Aurum summum obtineat in astruenda verâ Medicinâ. 4. Quale sit mysterium Auri soluendi & per alembicum eleuandi. 5. Quòd publicum examen huius veritatis fieri debeat, vt silentium imponatur oblatrantibus sempiternum. 6. Quòd Aurum potabile vniuersalis Medicina dici mereatur: ac tandem, 7. De multiplici vsu ac viribus nostri potabilis auri. Quod scriptum, cum veritatem nudam & simplicem ob oculos omnium legentium demonstret, ideóq; simplici et plano sermone â nobis editum, etsi multis doctis et veritatis amantibus, tàm hic, quàm alibi re ipsa satisfecerit; nescio quo pacto tamen quamplurimos excitauit inuidos et detrectatores, qui, cum ipsi vix quicquam boni præstent, aliorum conatibus optimis se opponant (vtpote priuato et sordido inhiantes lucro) idq; potissimùm in hac Ciuitate Londinensi. Horum maledicentissimis centonibus, quibus eruditorum aures plus

nimio in ſeculi probrum hactenus oneratæ fuerunt, reſponſum in particulari parallelum ſeu æquiualens, nullus, ſat ſcio, â me requiret, qui detrectatorum verba, meæ inſtitutionis propoſitum & mentem, ac huius temporis, ne dicam, æui breuitatem & precioſitatem benè conſideret. Quid enim ex chartis maledicis vtilitatis præſentibus aut poſteris prouenit, niſi quòd caninam facundiam ſuorum authorum teſtatam faciant, vniq; calumniarum authori, Diabolo litent ac rem gratam præſtent? Redeat igitur Echo ſeptiuoca ad ſuam primam originem, ſeſeq; multiplicet in infinitum, Meum non eſt inſanas reuerberare voces ſingulas. Apologiam verò omnibus ex æquo opponere, tanquam ſcutum Veritatis, noſtræ maximè intentionis eſt; idq; varias ob cauſas. Primò vt honorem et famam meam â calumniatorum morſibus illæſam (quod boni et cordati viri eſt) conſeruem & defendam. Secundò, vt Veritatem, veluti Roſam inter ſpinas compreſſam, â puncturis, ſeu maledictis aduerſariorum liberem, et ætheriæ luci reſtituam. Tertiò, vt Auri potabilis vires ex ſeſe reuireſcentes, tàm exteris, quàm inquilinis hoc ſcripto (vnde Deo gloria, et hominibus vtilitas non exigua accedat) communicem. Quod idcircò in tria membra ſeu partes diuidam; quarum primâ, Tractatus noſtri anteà editi Aſſertionem de Auro potabili; quòd nimirum quædam vniuerſalis Medicina, aut ſaltem appropinquans ad eam ſtatui poſſit, magis dilucidam faciam; ac rationibus infallibilibus demonſtrabo. Secundâ, talem eſſe hanc noſtram Medicinam ex Auro petitam, teſtimonijs et exemplis productis clariſſimis, quoad ſufficiat, conuincam. Tertiò, vſum et modum vtendi in ſingulis Morbis patefaciam, vt et alij, non inuidi donorum Dei æſtimatores, hoc Arcano frui poſſint, adiectis circumſtantijs omnibus, quæ huic propoſito conueniant.

De prima parte.

VNiuersalem non dari Medicinam variis argumentorum rationibus sunt qui contendunt: Quibus sanè assentior, si intelligant præcisè omnem affectum contra Naturam pro Morbo: Multi enim ex his sunt fatales et immedicabiles, nec manum Medicam, nec curam admittentes. Ne nostra igitur dicta quisquam aliter, quàm volumus, accipiat, distinguendi sunt Morbi: Sunt autem omnes, vel â natiuitate, vel casu superueniente orti, vel ab humoribus iunctis cum intemperie, vel â solâ intemperie producti. Qui â natiuitate et casu aliquo contingunt, vt sunt exempli gratiâ, defectus alicuius in manu vel pede digiti, vel superabundantia eiusdem, cæcitas, surditas, hermaphroditica corporis constitutio, nasi resectio; et his similia, Chyrurgiæ operam, licet et hanc rarissimè, nunquam Medicinæ, requirunt. Qui verò sunt alterius ordinis, nempe, à causis in corpore humano generatis, quales sunt plæriq; Medicis rationalibus ad curandum propositi; hi si Medicinâ vnâ aliquâ precioſissimâ mitigari, tolli et curari possint, certè hæc Vniuersalis dici merebitur. Vt enim perfectus Medicus est, qui secundum Artem omnes Morbos curare sciat, quamvis multos pro incurabilibus vt relinquat necessum sit, non ratione imperfectionis agentis, sed quia Natura subiecti non aliter admittit; ita etiam Vniuersalis Medicina habebitur, quæ potiores, licet non omnes, eradicet: non

ob impotentiam Medicinæ, ſed ſubiectorum inhabilitatem. Talem Medicinam vniuerſalem reverâ dari et haberi poſſe, præter experientiam Antiquorum infallibilem, rationibus firmiſſimis approbari poteſt.

1 Ratione Medicamenti.

Primò enim Polychreſta Dogmaticorum hoc planè evincunt, quæ ſi non ſolùm vni Morbo aut cauſæ conveniant, ſed pluribus, quid ni et dabitur Medicamẽtum adeò nobile, vt ex polychreſto Panchreſton ſeu Vniuerſale fiat? Nil autem refert, ſi reſpondeatur, polychreſton ab arte fieri ex compoſitione, Vniuerſale verò dictum ex vno peti, quod impoſſibile videtur, vt vnum quid ſit contrariarum virium. Sed ad hæc quilibet ſibi reſponſum petat ex ſimplicibus polychreſtis per ſe ſuâq; naturâ abſq; vlla compoſitione: vt apparet in Aceto, Rhabarbaro, Plumbo, Nitro, Argento viuo, Vitriolo, ipſo Opio, Camphora, & innumeris alijs: ex quibus quædam aſtringunt et aperiunt, quædam calefaciunt et refrigerant, quædam alias contrarias operationes et effectus præſtant in identitate ſuæ ſubſtantiæ: Veluti vſus docuit, et ipſi authores hoc vnanimi conſenſu atteſtantur. Quid iam dicemus de Auro, quod omnis Antiquitas pro Medicinæ vniuerſalis ſacrario agnouit et hucuſq; poſteris commendatum reliquit? Id nimirum omnes iam dictorum, nec non aliorum ſimplicium facultates æmulari et exprimere, imò æquare, nec hoc ſolùm, ſed multis modis quoq; ſuperare, vt mox patebit.

2 Ratione Auri.

Præterea, cùm fons quaſi et ſcaturigo plerorumq; Morborum ſit vna intemperies, quid obſtat cur non eorundem propulſandorum ſtatui poſſit vnicum auxilium, atq; hoc temperatiſſimum, quale eſt Aurum? Ipſum licet elementatum ſit ex quaternario numero, æquali tamen lance librata ſunt omnia ſua Elementa: Nulla eſt vnius redundantia; nullus defectus alterius; nulla repugnantia in omnibus. Terra Elementum proportionatur æqualitati Aquæ, Aeris et Ignis: Aer commenſuratur

mensuratur Aquæ, Igni et Terræ: Ignis similiter, Aquæ, Aeri ac Terræ. Vnde fit vt corpus perfectè anatyzatum dicatur: quia vnum Elementum non prævalet alteri, nec vnum resoluitur sine alio: sed quodlibet docet alterum præliari contrà ignis pugnam: (vt loquitur Lullius) atq; hinc est, quòd furiosam flammam non pertimescat Aurum, verùm stabiliter in igne perseueret absq; diminutione. Ex hac Elementorum proportionatâ mistura, resultat temperamentum in mediocritate summa dispositum: Vnde Baconus: Aurum, inquit, est medium inter quatuor qualitates. Cum igitur in Auro ex Dei decreto sit tanta adæquatio et temperamentum subtile, hoc in primis qualitatibus primò relucet: ideóque aduersatur calido, frigido, humido, ac sicco inordinato, refrænans has intemperies et paulatim vincens eas, reducensq; tandem ad verum temperamentum. Et sic custoditur inviolatum Hipp. illud Oraculum: Contraria contrarijs remedio sint: Mediocritas enim omni extremo contrariatur, veluti et vnum extremum alteri. Quod in Physicis & Ethicis locum habet: hinc liberalitas tenacitati & prodigalitati, vt virtus media vitijs extremis adversatur; & fortitudo temeritati & timiditati.

Epist. tertia de Arte Chy.

Tertia succedit ratio ad temperiem corporis humani spectans; Mors (inquit Gal.) semper ad immodicas sequitur Cordis intemperantias: Et Morbi similiter. Simul enim cum Corde omnes vitiantur partes (vt loquitur ille.) Considerem us itaq; Aristocratiam corporis humani, quomodò Cor præsideat aut imperet suo calore et spiritu vitali reliquis membris et visceribus: Considerem us similiter quo pacto intemperies â membris cæteris communicatur Cordi, vnde hoc languet, et per consequens, indiuiduum interit. Iam verò, si temperies ab Auro imprimatur Cordi, vnde hoc restauratur, reliqua membra et viscera hoc sentiunt, indéq; robur et vires recuperant. Hinc Medicus Dogmaticus

Tertia Ratio.

De locis affectis lib. quinto, cap. primo.

dextro oculo ad vires ægri refocillandas reſpicere debet. Si enim illas ſemel adeò neglexerit, vt collabaſcant, poſteà fruſtrà remedium adhibebit. Rectè igitur monuit ille qui dicit: Primum in Medico eſt, vt Cor benè roboret: poſtea vt Morbum ſtrenuè aggrediatur.

Obiectio. At quomodo (inquies) Aurum adeò durum in ſubſtantia, et ſtomacho humano indigeſtibile, ad Cor penetrabit, ſuiſque viribus illud reſtaurabit, cum ſaltem Cor ex ſpiritibus claris, copioſis et temperatis roboretur; hi autem ex bono ſanguine generentur, ad quem Aurum ſit ineptum?

Reſponſio. Reſpondeo: Multi obſeruârunt, quædam contingere ex occultis naturæ proprietatibus, quorum cauſam manifeſtam nos homines exprimere non poſſumus: vt videmus in Magnetica vi attractiua ferri, et ad polum mundi ſe dirigente, innumeriſque aliis: et tale quid fortè in Auro corroborante Cor humanum fieri, vt eius rei cauſa certiſſima tradi nequeat. Interim de viribus Auro aſcriptis nullus dubitare poteſt, qui tot claſſicorum authorum monumenta legerit, tàm veterum, quàm recentiorum: quemadmodum in priori noſtro Tractatu ſatis abundè, capite primo, eorum teſtimonia in medium attulimus, quæ ſuo loco videnda et conſideranda ſunt. Vnius Arnaldi de Villa nova excellentiſſimi, et Philoſophi et Medici, de Auro hîc producam: qui libro de Conſeruanda Iuventute et retardanda ſenectute, capite ſecundo: *Et eſt ſciendum* (inquit) *quòd innovatio et confortatio cutis fit cum potatione aquæ Auri puriſſimi propriè. Ipſa namque Alopeciam curat et Tyriam, et tranſmutat corpus humanum, ſyncerat et innovat ipſum, et virtus multarum rerum approximat huic operationi: Sed ipſa eſt,*

quæ

quæ prædictum miraculum facit, et quæ non corrumpitur, et complexioni humanæ est conueniens, et neque calefacit, neque infrigidat, neque humectat, neque desiccat, imò est omni temperamento temperata, omnémque rem excedit in temperantia et perennitate, quam habet. Etiam subuenit Stomacho frigido, timorosos facit audaces, Cardiacos confortat, valet contra Melancholiam et Alopeciam, et calorem naturalem confortat et temperat: nec est res aliqua quæ stare possit loco eius: et virtus eius in sua manifestatur substantia, quia est in ea caliditas, ideò clarificat; et in ea est magna temperantia, ideò magnum temperamentum efficit super omnem rem; et quia est perennitas, ideo conseruat corpus humanum: et in ea est assimilatio complexioni humanæ, et ideò incorporatur, si præparetur vt decet, et in eius præparatione est totum secretum, quod sapientes propter inuidiam occultauerunt. Confirmat autem et syncerat Cordis substantiam, et suæ puritatis impressione omnem deiicit impuritatem ab eo, et tuetur illud, et clarificat spirituum substantiam, et mouet sanguinem ad cutim, et inducit pulchritudinem iuuenilem absterſione leui.

Hæc ille, et multò plura de Auri dotibus eximiis. Quòd si mihi quid in hac difficillima quæstione, (quomodò Aurum Cor corroboret, et tot præterea propulset Morbos) videatur, liberè dicendum sit absque præiudicio, id faciam, ita vt cuilibet sua opinio reservetur ad libitum: Aurum esse inter omnia corpora mixta temperatissimum in qualitatibus omnibus Elementorum, nullum est dubium: hoc est, haberi in Auro humiditatem caliditati, et siccitatem frigiditati coniunctam, illam vt agentem et prævalentem, hanc vt patientem et quietam: Vnde Aurum non solùm quid quasi incorruptibile in Aqua, Igne, Aere et Terra, ac terrena æternitatis

imago existat, sed etiam Cordi humano maximè conveniat, quod ex sanguine calido et humido spiritus vitales, et motum systoles et diastoles fabricat: Temperies autem illa in Auro duplex statui potest, vna Arithmetica, atq; hæc æquationem facit omnium qualitatum, quam retinet Aurum, dum in suâ corpulentâ substantiâ remanet, non solutum in potabilitatem. Secundùm hanc, Aurum operari nonnihil, credibile est; cùm tot Medici vires Auri in hac suâ crassitie etiam manentis adeò extollant, vt Aurum ignitum extinguant in liquoribus; aut foliatum, aut limatum cum Conseruis propinent ægrotis ad vires refocillandas. Atque hæc temperies in Auro est in materiâ et formâ: hoc est, tàm in patientibus quàm agentibus eius Elementis. Vnde cùm forma maiorem operandi vim habeat, et nobiliora Auri Elementa complectatur, nempè ignem et aerem, vnde caliditas et humiditas quasi vinculo naturæ humanæ amicissimo vinciuntur; Hinc Aurum manens in suâ corpulentâ crassitie minus virium exerere potest, quàm si rarescat, soluatur, et in sua componentia Elementa reducatur, hoc est, potabile fiat. Tum enim prædominantur virtutes agentes, formales, igneæ et aeriæ, quæ suâ proprietate spiritibus corporis humani, ipsiq; Cordi aggregatæ, hoc mirâ suâ facultate reficiunt, illosq; gratâ similitudine restaurant et augmentant: quæ temperies Geometrica dici potest, vtpote, in quâ prævaleat proportionalis qualitas Cordi humano amica, et complexionata, calida humiditas, seu humida caliditas. Quid? quòd radicale humidum, in quod calor innatus agit in corpore humano absq; intermissione (vt flamma lampadis in oleum) idq; consumit, hac Auri temperie Geometrica ex parte restitui possit, atq; sic senectus ad tempus prohiberi? Hinc est quòd Auro eadem vires assignant; quod Arnaldus Villanouan. innumeriq; alii demonstrant. Verùm obiiciet aliquis instan-

Obiectio.

do

do, Si Aurum est exactè temperatum, nullam actionem in humano corpore exerere poterit, cum actio omnis â prædominante qualitate procedat, æquatæ autem qualitates mutuis vinculis coerceantur. Ad quod dicendum, quòd Medici suadent eo tempore, quo Morbi intemperies etiamdum incognita est, temperatis vtendum esse, quæ nulli qualitati manifestè nocere, sed omnibus ex æquo convenire queant. Quòd si hoc cum ratione Medici, et vtilitate agrotantis fiat, multò rationabilius et vtilius erit, propinare Medicamentum non solùm temperatum in qualitatibus, sed ita in eis excellens, et firmatum, vt à nullo contrario oppugnari, aut simili dissolui possit: quemadmodum in omnibus vegetabilibus temperatis contingit, ceu patet in Manna per se quidem temperata, in biliosa autem natura, aut stomacho calidiori facilè bilescente, et calorem præternaturalem augente. Tale quid in Auro temperato non verendum est, quippe quod suam temperiem in ignibus fortissimis inuictam conseruet, eiusq; Ideam, ceu radium subtilem, Cordi transmittat contemperando: Siue itaq; dicamus, iuxta Hippocratis decretum, Contraria contrarijs tolli, ad Morbum eiusq; causam et Remedij qualitatem; siue Similia similibus conseruari, ad vires Ægri seu Cordis corroborationem respiciendo, Aurum vtroq; modo conuenientissimum Morbis erit Remedium, præsertim si ad potabilitatem per solutionem Philosophicam redactum sit.

Responsio ad Obiectionem.

Datur quoq; vniuersalis Medicina ex consideratione naturæ Ægri seu affectus contra naturam. Nam si Morbus validus, quasi onus, incumbat Ægro, vires autem imbecilliores ei portando ad metam non sufficiant, quid hîc agendum? An non potiùs refocillandæ vires, vt persient et euincant onus, quàm vt onus tentetur abijci, et pereant vires? Vnde patet omnem ægritudinem viribus confirmatis euinci posse â Naturâ, quæ

Quarta Ratio respectu ægri

sola est Morborum medicatrix et victrix, non Pharmacum. Quod in Mulis peregrinantibus vsu venit, id quoq; similiter in ægrotis. Non licet illis semper farcinam detrahere, vt pascas, sed pastum præbere poteris, vt perdurent. Hic nunquam Morbus abigitur inconsultis viribus, sed vires reponuntur sæpe ad Morbi decrementum. Huc spectat illud Arnaldi. *Hoc egerunt olim veteres quidam Medici. Eorum vnica intentio fuit vigorare Naturam: qua alleniata et vigorata perficit omnia vt expedit. Ità nunquam subuertebant hominem. Cum Cordialibus igitur nunquam desinas operari.*

Lib. de simplicibus.

Quinta Ratio.

Quintò, cum constet plerosque in corpore humano Morbos ex obstructione viscosæ, pituitosæ aut mucilaginosæ materiæ fieri, quæ non separata sit â vasis suæ concoctionis, siue ob imbecillitatem innatam aut superuenientem; hinc separatâ hac et discussâ, obstructionem tolli, Morbum profligari, et symptomata cessare animaduertimus. Ex eiusmodi enim obstructionibus varia genera febrium, vt ardentium, putridarum, hecticarum & malignarum, exoriri solent: Imò tàm calidi quàm frigidi Morbi seu symptomata, quibus etsi magno cum iuuamento interdum adhibeantur Remedia ex vegetabilibus petita; tamen cum plerumq; sint momentanea et non satis efficacia; aut, si hoc, nimis tamen corpus commouentia et raro sine noxa, vix vnquam cum temperie, simplicitate et iucunditate quæ requiritur: Hinc ijs omnibus anteferri debet, quod sit temperatissimum et æqualitati corporis humani proximum. Hoc enim nec frigore suo nocebit partibus aut affectibus frigidis, nec calore calidis; sed omnibus ex æquo, ab obstructione liberando, prodesse poterit.

Meth. Med.

Causam adimi oportet (ex consilio Galeni) propriâ cuiusq; naturæ inuentâ contrarietate; si ab obstructione ita est affectum corpus ægrotum, hac recluså. Huic consilio acquiescendum est nobis in tali passu, et reserandæ

randæ fores clausæ. Ita placidum insequitur refrigerium in calidis, collapsi spiritus refocillantur, et sanitas in propinquo est. Idem statuendum de Morbis frigidis, seu à frigida causa excitatis. *Cum sanguis* De victus ratione.
steterit (inquit Hippocrates) *atq; cum eo spiritus, in-*
frigidationes fiunt, Vertigines, Aphoniæ, Capitis grauitates, et Conuulsiones, quibus succedunt Paralepsiæ et Epilepsiæ, qui affectus sunt frigidi. Quid multis? Constat satis affectus varios, maximeq; inter se discrepantes, imò planè contrarios, ab vnicâ illâ obstruente impuritate originem trahere. Vnde igitur irrepserunt isti tot Morbi, eadem Remedia eorum intrent, et per eadem sequantur retrò vestigia. Materia hîc obstruens cum sit in omnibus, sublatâ hac in quolibet affectu, hic ipse tollitur. Expedias (inquam) hanc materiam ac dissipes, aperias naturæ meatus vt spiritibus pateat aditus per sua organica vasa, ita sequitur virium, et per consequens sanitatis restauratio. Verùm ex iam dictis difficultas alia suboritur, quomodo Obiectio.
nimirum humores adeò copiosi nonnunquam existentes in humanis corporibus, inde possint ejici Medicamento, quod non euacuet vt solent Cathartica per vias communes, sed saltem corroboret vires aut Cor refocillet? Respondeo. In multis Morbis (fa- Responsio.
teor) esse copiosos humores, causas et continentes seu proximas et antecedentes, quæ nisi excernantur suis locis et temporibus, vix sperata sanitas consequetur. Quocirca si tum clementi quodam euacuatiuo adiuuetur natura ægri et dicti Medicamenti vniuersalis, eò melius et citius virium corroboratio et Morbi propulsatio contingeret. Verùm si hoc non fiat, et huius rei ratio per se consideretur, nihilominus Natura viam sibi inueniet melius, quàm ipse Medicus, qui saltem adiutor et minister Naturæ est, non magister.

Nam in singulis Morbis, quò Natura euacuationem instituit, eodem et Medicus eam dirigere tenetur, dummodò sit critica et non symptomatica ex imbecillitate, et circumstantijs Morbi conueniens. Possem quidem hoc loco rationes plures alias non parui momenti pro demonstratione huius partis adducere: verùm cum illæ vel sub hactenus relatis compræhendantur, vel ab alijs antehac allatæ sint ad simile propositum, nos illis hìc breuitatis gratia supersedebimus, et saltem vnicam ex placitis Raymundi Lullij acutissimi Philosophi adhuc proferemus: qui in Theorica sui Testamenti, Cap. 32. *Benedictus* (inquit) *sit Deus glorioſus omnipotens, qui humano generi dedit intellectum ad coniungendum et integrandum particularitates confuſas totius Medicinæ cum vniuerſalitate reali, per quam remanebunt rectificata omninò. Et ideò fili monemus te, ſi deſideras eſſe perfectus Medicus, non ponas te complacentiæ particularitatum Medicinæ, quia confuſæ ſunt et non hodiè integræ. Natura enim eas pati non poteſt propter confuſionem nimiam, ſed complacere in vnica Medicina, quæ non eſt niſi vna ſanatiua totius malitiæ, prauitatis et infirmitatis, et confortatiua ſpiritualium virtutum, &c.* et paulo poſt. *Qui multas et plures particularitates ſciet ad vniuerſalitatem reducere, inter alios erit melior. In particularitatibus ſunt virtutes confuſæ, et in vniuerſalitatibus ſunt reales virtutes in vnum congregatæ, et excitatæ, ſicut totius Naturæ curſus manifeſtat, et eſt Medicinarum Medicina. Et qui talem habet Medicinam donum Dei habet, quia theſaurus eſt incomparabilis.* Hæc ille. Quibus licet Arcanum Philoſophicum intellexerit, satis tamen demonstrat, esse Medicinam vniuersalem in rerum natura; quæ, siue ab Auro propagetur, siue Aurum ipsa propaget, perinde est. Imò, ipsum Lullium in innumeris suorum operum locis de auro manifestissime loqui, licet interdum

Ratio sexta à placit. R. Lul.

interdum de tincturâ intermiſceat, quilibet animadvertere poteſt. Sic libro de Medicinâ Secretiſſimâ docet modum extrahendi quintam Eſſentiam ab auro. Et ſcias, inquit poſtea, fili mi, quòd eodem modo, quo extraxiſti et ſeparaſti et depuraſti quintam eſſentiam ab auro, etiam ab omnibus alijs ſeparare debes ſuprà notatis mineralibus, &c. Et in libro Mercuriorum dat aquam Auri ſanis cum diuerſis mixturis, cum vino, Phlegmaticis: cum brodio carnis, melancholicis: et ſic in alijs. Accipe (inquit) de aqua Auri ad quantitatem medij Cochlearis, et erunt ſecuri ab omni ægritudine, et rectificati contra qualitatem temporis. Similiter infirmis adminiſtrat eandem aquam Auri diuerſis modis in omnibus Morbis. Hæc et his ſimilia in Auro latentes vires manifeſtiſſimè demonſtrant humanæ naturæ amiciſſimas: quas aſſeruiſſe, et Medicinam vniuerſalem eſſe, indeq; peti, pro prima huius Tractatus parte declaranda nobis hîc ſufficiat.

DE SECVNDA PARTE.

Hactenus adductis rationibus pro Medicina Vniuersali, nonnullis ingenio mitiori præditis, et doctrinâ, satisfeciſſe inſtituto noſtro videmur, cùm ipſi per ſe ſuâq; naturâ inquiſitioni ſummi Arcani inſiſtant, aut alios inſiſtere quamplurimos animaduertant: verùm permulti id perſuaderi ſibi haud patientur, etiam ſi perſuaderemus, vtpote ſuo nutu ab his et ſimilibus naturæ et Artis ſecretis abhorrentes, quibus nihil dixiſſe aut ſcripſiſſe præſumimur. Vtrique, et hi et illi pernegabunt hanc noſtram Auri præparationem eſſe veram aut veritati propinquam, hoc eſt, noſtrum Aurum potabile non eſſe illud decantatum Medicamentum vniuerſale, ad omnes languores corporis humani tollendos accommodum. His duplici modo reſponſum velim: primò, Ratione, idque breuiter. Secundò, Experimento, idq; copioſiùs. Omnis enim veritas et cognitio his duobus tanquam criterijs et fulcris innititur, quibus detractis illa corruit, confirmatis ſtabilitur.

Quoad rationem, in Tractatu noſtro priori, cap. 4. 5. et 6. pro hac veritate ſatis adduximus, quod ſuo loco

luſtre-

lustretur: Nihilominus hîc considerari velim, multas esse vias ad vnam syluam ac diuersa media ad eundem finem. Sunt qui ad summam Medicinam aspirant per Mineralia aut imperfecta Metalla, alij per vegetabilia aut Salia, nonnulli per Animalium reiecta aut partes; quibus sua inquisitio placeat, quousq; libeat. Mihi curæ fuit et est in Auro naturæ satis noto, Magnalia recondita perscrutari et indagare: è quibus quantum consecuti sumus, Experientia ipsa attestetur. Scribant invidi et oblatrantes, vt velint, in suis Centonibus contra me, Aurum non Aurum; hoc certo certius est, Aurum à me, in non Aurum, sed Auro centies pretiosius Medicamentum redactum esse. Est enim Aurum instar Regia alicuius domus, quæ non solùm extrinsecus omni ornatu fastuoso splendet, vt desiderium sui perlustrandi penè omnibus Naturæ contemplationi deditis, relinquat; sed et intrinsecus abundantissimo Remediorum penu scatet, ad quam tamen paucissimis aditus pateat. Huius Gazophilacij, etsi non omnes dotes, quæ innumerabiles sunt, æstimare possim: tamen haud paucas, neutiquam aspernendas, in eo animaduerti, quæ suo honore vt dignissimæ, sic de illis magno illi Regi, Deo, qui has Naturæ fores nos pulsare iubet, gratiæ pro meritis reddendæ sunt. Quotusquisque ex mille inquirentibus huic simile reperijt Arcanum? Quis non in cortice durissimo semper hæsit? vt ad nucleum aureum liquorem rarissimè peruenerit? Verùm ad rem.

Nullum est dubium, quin illa Medicina, quæ fit ex Auro naturæ (vt Arnaldus de Villa noua hoc extollit) soluto absque vllis corrosiuis in substantiam mellean et Medicinalem, potabilem, et solubilem in omni liquore, sit præstantissima, Aurumque potabile verum et genuinum dicendum et habendum. Sed hæc nostra Ratio 1.

talis est, vt iam antè alibi demonstravimus, et ex sequentibus patebit. Ergo est verum Aurum Potabile. Maior patet ex consensu omnium, quicunq; aliquid memoriæ de Auro potabili tradiderunt. Minor constat ex nostro Tractatu edito, et ipsa nostra practica non priuata solùm, sed publica: non semel, sed sæpius repetita cum suis signis demonstratiuis in opere apparentibus: Menstruum quod primo fuerat in formâ aquæ claræ tingitur in rubicundissimum colorem: abstracto menstruo mellea relinquitur substantia, decantata à Philosophis. Nihil celavi præter Menstrualem illam aquam. In aqua est totum scire et secretum (vt loquitur Lullius.) Si verò quis inferat: Si hoc est verum illud quæsitum Aurum potabile, cur id communicas alijs? huic Respondeo â contrario sensu. Quia est, ideò communico: Illud non communicabile, solum suo Authori prodesse poterit, aut potissimum. Hoc quia innumeris hominibus ad sanitatem præstitit emolumentum, an minus precio sum? Sol quia lucet omnibus visibilis, an indignior Planeta Mercurio, qui rarissimè in conspectum hominum procedit, radijs solaribus tectus? Neutiquam opinor: licet rarissimum carissimum in mundo plernmq; habeatur.

Ratio 2. Ad hæc, Illa Medicina quæ Auri potabilis veros et indubitatos effectus re ipsa comprobat et præstat, pro eo debet haberi, cum materia et forma alias id declarârunt: sed hæc nostra Medicina effectus præclarissimos, solo Auro potabili dignos iampridem edidit: Ergo pro vero Auro potabili haberi debet. Ab effectu enim ad causam firmissimum ducitur argumentum, et econtrà. In sacris, Propheta magnus ab effectis iudicabatur. Sic Elias, Elisa et Apostoli resuscitaverunt mortuos ad exemplum Christi saluatoris: cuius doctrinam illi prævij, hi sequaces attestati sunt, vnâ virtute diuinâ.

diuinâ. In Artibus ita se quoque res habet: imò in Naturæ et Artis operibus. Ita Aurum potabile ex suis genuinis viribus, quas antehàc satis copiosè ex alijs authoribus in priori nostro Tractatu congessimus, dignoscitur. Minor argumenti exemplis sequentibus patefiet.

Ratio tertia desumi poterit ex mirifico operationis modo circa hoc Aurum potabile contingente: Quicunque Aurum naturæ soluit, vt reduci nequeat in Aurum, et solutum in formâ ruberrima per Alembicum evehere potest, absque vllo dubio fecit inde Aurum potabile, Medicinale, et hominum sanitati maximè conferens. Verùm hoc ipsum ego ex Dei gratia non semel, sed multoties præstiti. Ergo Aurum potabile indubitatum feci. Connexio Maioris propositionis inde constat, quia Aurum manens in suâ duritie et compositione, non potest dici solutum, ideóq; nec Medicinale, sed manet Aurum vt prius: et econtrà, solutum fit nouarum virium, cum forma agens in Auro â materiâ suâ non ita refrenetur, sed libere operetur in corpus humanum. Sic si Auri substantia in rubro colore ascendat in Alembicum, maximè eam Medicinalem et tenuissimam esse convincit: quòd partes aeriæ et igneæ præualeant terrestribus et aqueis, easq; evehant vnitas. Minor patet ab Experientiâ meâ, quam toties feci, cuius, si opus sit, testes oculatos quamplurimos nominare, et inter eos, Medicos eruditissimos producere possem. Verùm vt Auicenna in libro de Anima, triplicem probandi modum instituit, nempè sophisticum, dialecticum, et visionis: ita ego duplici hîc ero contentus: nempe Dialectico, de quo hactenus: et visionis seu Experientiæ ocularis, de quo nunc agemus. Ratio 3.

EXPERIMENTA ET testimonia ex innumeris pauca,

SELECTA, QVIBVS HVIVS AVRI *POTABILIS MIRÆ VIRTV*tes in Morborum curatione fæliciſſimè *convincuntur et veluti ad oculum* demonſtrantur.

VIri Magnifici, Clariſſimi, et humaniſſimi, quorum literas ad me aliundè miſſas hîc in apertam lucem prolaturus, vel aliàs, quorum teſtimonia, aut Morborum Curationes pro rei neceſſitate declarandâ producturus ſum, hiſce proteſtor et ſignificatum volo vobis, quorum intereſt, me non hoc in cuiuſquam contumeliam, ſed potius honorem, honorificamq; memoriam, imprimis veritatis laborantis gratiam facturum; cui, et mihi, vt tantum concedere velitis, etiam atque etiam rogo: Prætereà non exiſtimo quenquam veſtrûm id ægrè laturum, ſi non ordinem aut locum dignitatis ſeu præeminentiæ cuiq; debitum aſſignem, cum tale quid in eiuſmodi ſcriptionibus difficulter fieri poſſe, nec à quoquam præciſe factum animaduertam. Vobis nunquam non ad honeſtiſſima quæq; officia, vt hactenus, inveniar promptiſſimus.

TESTI-

TESTIMONIA TRANSMARINA.

AVRI POTABILIS ex Anglia delati, et Sacræ Cæsareae Maiestati oblati

VSVM, DVPLICI FÆLICIS SVCCESSVS RATIONE commendatum, approbo.

PRimò quidem quod Iuueni cuidam, robusto alias, verùm tunc febre inclusó, Malignaque, cum Delirio vexato, pondere vnius vnciæ hoc Aurum Potabile propinatum, vermes quatuor oblongos, teretes, eosque viuos, ipso dormiente per os prolicuerit: Et ab eo tempore ab omni febre, Congelatione et Delirio immunem reddiderit; cum tamen antea multa pertentata fuerint: et per quatuor septimanas non sine vitæ periculo grauiter decubuisset.

FVit insuper hoc Auro Potabili adiutus, Vir quidâ robustus, verùm febre Quartanâ (quæ illum circa Autumnum invaserat, per totam hyemem) ita fractus, vt vires deficere viderentur, et Hydrops præforibus esset. Is post multas reiteratas euacuationes, assumptâ huius Auri potabilis vnciâ, in Cardui Benedicti aquâ, in tantam prorupit sudoris copiam, quantam me aut vidisse, aut ab alijs audiuisse non memini. Præterquàm enim quòd spontaneus erat et copiosus, vt duabus personis abstergendo illo negotium facesseret, perdurauit etiam per tres dies iunctis noctibus. Omnium autem mirabilissimum, quòd tantum abest virum illum triduano sudore et triduanâ inediâ viribus defecisse, quantum obseruatum est, illum ipsum hac spontaneâ naturaliq; euacuatione, horatim robustiorem, firmiorem et alacriorem redditum; et finitis his diebus, omninò sanitati restitutum fuisse attestorego.

IO. ATHMESTETT IN PVBENheimb et Weyer. Med. Dr. Sacræ Cæsareæ Maiestati à Cura.

Reuerende

REuerende Domine. Cum legerim veram veſtram Aſſertionem de ſummâ illâ Medicinâ, Auro potabili, audiuerimq; rariſſimos et mirificos effectus eius à Domino Roſſe Maieſtatis eius Legato: Dn. N. Drury et M. Stafforde, nec non â diuerſis alijs Nobilibus et Generoſis, qui ſupremæ huic Electioni et Coronationi Francofurti interfuerunt: non potui nec volui omittere, quin viſitarem vos hiſce paucis lineis, officioſè orans, vt pro ſatisfactione pretij, poſſim fieri particeps huius tàm magni doni â Deo dati. Et cum perceperim ex literis Dn. H. Carye, quòd quatuor vnciæ huius ſummæ Medicinæ væneant viginti ſolidis, rogaui hunc Generoſum vt exponeret quatuor libras ſtarlingenſes, quo libram vnam eius haberem; quam ſi obtinuero ex veſtris manibus, vnà cum doſi, modo et tempore exhibendi (Nam non lubens aberrarem contrarius veſtræ experientiæ) ego perpetuum vobis aſtrictum et obligatum me agnoſcam. De his officioſè vos rogo propter communia ſtudia, ne hac meâ petitione fruſtrer, &c.

CASSELLIS IN HASSIA. 11. Iulij. 1612.

Veſter, licet incognitus, tamen amantiſſi. amicus Iacobus Moſanus. Med.

REuerendiſſ. vir ſalutem,&c. Gratiſſimè accepi tuum Potabile Aurum. Non ſum eo aliquando vſus, niſi vrgente maximâ neceſſitate, et deficientibus alijs quibuſcunq; Remedijs. Expertus ſum eiuſdem vires, in vomitu extremo: in Palpitatione Cordis: in Dyſenteriâ malignâ et contagioſâ: in Suffocatione et Epilepſiâ Matricis: in dolore Colico. Quibus in Morbis omnibus (fruſtrà prius tentatis alijs auxilijs, tàm internis, quàm externis) vnica doſis iſtius Medicinæ tantoperè prævaluit, vt ægroti illi omnes aſſumptâ Medicinâ, veluti pauciſſimis in horis priſtinæ ſanitati reſtituti fuerint. Inſuper vnum quidem Experimentum feci in Melancholiâ Hypochondriacâ inueteratâ: ſed non ſimili cum ſucceſſu vt in prioribus Morbis. Attamen (vt ingenuè fatear) mirum in modum confortatus eſt Ægrotus ille,&c. Deus te incolumem diu ſeruet. *Vale.*

SLEVSINGEN. 24. SEPTEMB. 1612.

Tui ſemper amantiſſ. Ia. Moſanus Med. Dr. Landſgra. de Haſſia Med.

Reuerende

REuerende Dr. Antoni, aut me immemorem, aut ingratum existimare possis, per varia tua in me collocata officia, &c. Vestrum illud Aurum Potabile est admirabile Medicamentum in plurimis ægritudinibus. Dedi id in principio paroxismi Podagrici, vnde ex superorto semel sudore, omnis dolor & afflictio cessauit, & patiens incepit ambulare. In Dysenteriâ, in Epilepsiâ, in vermibus Infantum: in Morbillis et Variolis: in nimio Menstruorum fluxu: in omnibus ferè Matricis affectibus præstantissimum est Remedium. Sinas omnes illos, qui contrà id scripserint, loqui vanè et nihil ad propositum. Hoc concedatur eis, quòd multa legerint, & scripserint doctè: verùm nihil ad Medicinam vestram refutandam. Quicquid ego eius Experientiæ, licet exiguæ, fecerim, sufficere posset ad demonstrandam eorum vanitatem. His commendatum me vobis velim, &c.

Vestri amantiss. amicus
Ia. Mosanus.

CASSELLIS HASSIAE AD ME missum, Anno 1614. 16. August.

VErùm vt viri omnibus doctrinæ et virtutum numeris absoluti, Dn. Doctoris Iacobi Mosani iam memorati, Medici illustrissimi Principis, Hassiæ Landgrauii, experientissimi relationem per literas mihi factam et magis declarem et testatam faciam: operæpretium futurum opinor, si hic cuiusdam viri generosi Angli, in Germania tum morantis, de hac ipsa re significationem clariorem apponam. Nomen huius est Alexander Oldfielde, qui Anno 1613. 22. Iulii, ad Nobilem virum Dn. Richardum Nortonum Equitem Auratæ Militiæ literas transmisit, ab ipso mihi communicatas: in quibus inter cætera hæc habentur verba.

Rem vnam fere obliuione præterijssem; Concedas vt eius relationem faciam. Nam verissimum est, quòd commorans Halæ. 28. die Maij, obuiam factus sim Landgrauiæ Hassiæ Doctori Medico, qui loquitur Anglicé admodum bene. Nam consecutus est omnes suos gradus Oxoniæ. Inter conferendum cum eo de Medicinalibus interrogauit, num ego agnoscerem Doctorem Antonium. Respondi, me de eo audiuisse, Tum ille: Cum de eius Auro Potabili intellexissem, et quòd excellens esset Medicamentum, tùm ad ipsum misi vt probarem: Cumq; allatum esset, primum, quod feci, Experimentum fuit in virgine quadam ætatis 21. annorum, quæ valdè vexata fuerat Morbo caduco. A quo tempore nunquam in eundem collapsa est, et iam annus atq; eo amplius intercessit. Dederat illi vnciam vnam pro vice, ac eo die

quo

quo propinauit, vndecies in Paroxismum inciderat: et prout antè dixi, hucusq; nunquam. Dederat quoque infanti, ætatis non suprà quatuor menses, qui eodem affectu valdè vexabatur, et contulit illi præsentissimè. Insuper dederat cuidam, fluxu sanguinis ægrotanti, vnde in tantam maciem redactus fuerat, vt nemo cogitasset illum vires vnquam recuperaturum. Propinauit similiter illi vnciam integram pro vice, idq; semel, et è vestigio sanitati restitutus est, optimeq; se habuit. Dederat quoq; mulieri puerperæ quæ fuerat extremè imbecillis à fluxu Dysenterico, quem nulla Medicina sistere valeret, præterquam hoc, quod, quamprimùm accepisset, sana reddita est. Hæc ille retulit bonâ suâ fide, et optabat vt D. Antonius propior viueret, quò satis de eo Medicamento habere posset ad suos vsus.

D Permagna

PErmagna quædam negotia nondum expedita, mihi diuturnum imposuêre silentium. Aurum tuum Potabile, quod in vsus meos proprios ex Angliâ mecum huc asportaueram, dum liberaliùs hîc multis impertior, ad summam eius inopiam redactus sum. Quam tamen æquiori animo fero, quòd mirabiles eius effectus in multis expertus sim. Baroni à Crieſſa duo erant filij, vterq; Exanthematis seu variolis laborabat. Candidus illi impertior: sed censuêre Medici nil profuturum in tanto vitæ discrimine. Ita natu maior eo non gustato, fatis concessit. Alteri autem annos. 17. nato de vita similiter periclitanti, Cochlear vnum aut alterum porrexerunt, qui viuit et valet. Pater ipse similiter ægrotans assumpsit, et convaluit ilicò. Alios Nobiles et Generosos mitto quàm plures. Adeò liberalis extiti de meâ illâ copiâ, vt iam ferè eam expenderim. Permulti optant, vt haberem tantam eius quantitatem quò pro precio suo habere possent. Quapropter aut per quosdam nostratium Mercatorum proximis Nundinis Francofurtum migrantium, aut per quendam fidelem in comitatu Illustrissimi Comitis Palatini, aut Dominæ Elizabethæ, mittas mihi magnam quantitatem trium illorum generum, addito precio, &c.

VIENNAE AVSTRIAE DABAM. 3. FEB. Anno. 1612.

Steph. Lesieur.

Domestica

Domestica Testimonia.

TArdius equidem, quàm institueram (doctiss. Franciſce) ad te reſcribo. Neq; certè par esse iudicaui, vt in re tanti momenti, sine multiplici eius Experientiæ prius factâ, sententiam meam interponerem, cùm sit Experimentum sæpè fallax, vt rectè monuit summus ille Medicorum Anteſignanus Hipp. Sed nunc tandem paucis explicabo virtutem & præstantiam tuæ Medicinæ. Et primum quidem, quod feci, Experimentum fuit in propriâ meâ filiâ annorum circiter sedecim, quæ per biduum continuis vomitionibus laborabat, ingesta quæcunq; reijciens: eratq; prorsus insomnis, propter graues, quos sentiebat, cruciatus internos. Quum alia Medicamenta frustrà, et irrito successu tentaueram, ad tuam Medicinam, tanquam ad sacram anchoram, confugiebam; Quam cum hausisset, retinuit, et parùm dormiuit: sed post duas horas, semel et simul multum euomuit, & posteà rectè se habuit.

Secundum fuit in Magnifico viro Guilhelmo Samuel Milite: qui ardenti febre correptus, æstu continuo flagrabat, noctes et dies ducebat insomnes: aderat & renum imbecillitas, et vrinæ suppressio, neq; per Clysteres, Purgationes, Vomitum, & sanguinis missionem (quæ omnia tentata sunt) incendium mitigari potuit: sed ingraueſcebat Morbus, erantq; omnia Symptomata (meo iudicio) indies grauiora. Suadebam

debam vt de Medicinâ tuâ haustum sumeret. Sed non potui statim persuadere, vt Medicinam nouam et incognitam gustaret. Tandem amicorum rogatu et Morbi importunitate victus eam sumpsit: et mox secutum est placidum refrigerium, reficiebantur spiritus, confortati sunt Renes, et vrinam satis copiosam reddidit. Ille verò ab eo tempore nunquam cessauit hanc Medicinam summis laudibus extollere: quanquam (vt ingenuè fatear) grauissimo Morbo diu afflictus, pristinas vires nondum perfectè recuperauit.

Tertium erat in Nobili Virgine, quæ diris convulsionibus correpta, post iniectos Clysteres, et assumptam hanc Medicinam conualuit.

Postremò rogatus sum, vt de hac Medicinâ quicquid haberem, mitterem, ad antiquam quandam matronam, iam senio et Morbis confectam, quæq; iam moritura videbatur. Quæ mox ab assumptâ Medicinâ sensit multum leuaminis, et spirituum refectionem: quanquam, vt ego existimo, non poterit eam in tam perdito statu è mortis faucibus eripere. Vale vir doctiss. et me (quod pro tuâ humanitate fecisti) ama. Ego te vicissim summo amore et officio prosequor.

GATTON E MVSAEO NOSTRO
10. Septemb. 1611.

Tui amantissimus
Io. Market.

Domine

DOmine Doctor Antoni: Quamvis inter nos hactenus nulla familiaritas intercesserit: tamen cum sim testis oculatus vestræ generalis charitatis ad totum mundum extensæ, conferendo in vsum humanum excellentissimam illam quintam Essentiam ad naturæ restaurationem; hinc audacior factus, præsumo vestrum favorem propter paucula grana de eadem: quæ propter distinctas has operationes, quas vidi et animaduerti in duobus meis amicis in ipso quasi momento mortis, à me adeo æstimari debet, vt pretiosissimo in pretio semper habeatur. Intelligas enim (si placet) esse iam integrum annum à quo veniens ad ædes fratris mei, Dn. Guilhelmi Samuelis Equitis aurati, inueni ipsum longâ ægritudine victũ; et continuis dolorum torminibus ita infirmatum, vt non modò adstantes omnes ipsi timerent, sed etiam tres tum præsentes Medicinæ Doctores; Conueniebant inter se, ægritudinem fuisse morbum, quem vos vocatis Scorbutum. Nullus tamen ex eis, remouere aut mitigare cruciatus illos intolerabiles potuerat: imò potius affligebatur magis eorum conatibus. Tandem æger ipse in memoriam reuocauit, quòd quidam Magister Markes Theologus et Medicus vestram illam Medicinam valdè approbauerat. Misit igitur ad ipsum, et me præsente eam sumpsit. Mirum est dictu, quàm miraculosè et efficaciter operata est; Nam in instanti liberauit eum à doloribus suis, qui antea videbantur intolerabiles: conciliauit somnum, quô prius destitutus erat multis diebus ac noctibus: appetitum restituit amissum:

sum: abhorrebat enim anteà ab omni cibo, et (quod omnium mirabilissimum est) cum anteà moverentur sedes ab assumptis eorum Medicamentis, videreturq; mille mortes perferre, eò quod excoriaverant vias illas suo calore; iam, postquam hanc vestram assumpserat, subsecutæ sunt sedes circiter quinq; quolibet die ac nocte admodum blandæ et delectabiles. Hæc cum animaduertisset Medicus quidam suus, consuluit vt ipsi ministrarentur Cordialia aliqua ad subueniendum naturæ facultatibus, quæ tunc debiles erant. Verùm cum hoc suum consilium fratri meo per vxorem exposítum esset, ipse omninò aduersabatur: vrgebat tamen Medicus vehementius, vt illâ ipsâ nocte assumeret Cordiale quid, asseverans, nil esse nisi Cornu Vnicornis, lapidem Bezoardicum et his similia. Prævaluit tandem: sed insequuntur priores excruciatus, et adhuc peiores; vnde secundâ iam vice et in media nocte coactus fuerit mittere ad eundem Magistrum Markes, qui illum deinceps, vt anteà, liberavit eodem tuo auxilio, et ab eo tempore (Deo sit gratia) bene se habuit. Hoc modo sanatum fuit corpus valde obstructum. Similiter et tantum præstitit in dissoluto Morbo. Fuit enim in Comitatu Lecestrensi Nobilis vir Dn. Io. Hunt Eques Auratus, qui morti valde propinquus erat ex Dysenterico fluxu: aderat etiam et ardens febris. Ille liberatus est ab vtroq; malo hoc vnico Remedio: Dominus Dr. Ashworth, qui partim viderat, partim etiam audiverat mirabiles hosce effectus, vltimâ hac elapsa æstate periculosè ægrotans Oxoniæ, suum filium misit ad Magistrum Markes pro portione aliqua huius vestræ Medicinæ. Ille multum metuerat, ne patrem suum non viuum in reditu inveniret: qui tamen viuit et valet, quod certè attribuo tuæ Medicinæ: an ille hoc confiteatur, ignoro.

Henricus Skipwith.

MACTE VIR PROBITATE et scientiâ singulari.

VXoris meæ frater M. Henricus Skipwith, nuper narrauit mihi, quàm amicam mei mentionem coram ipso feceris. Vtinam reciproco quodam affectu significasset, quoties à me fieri mentionem tui audiuerat. Attamen quomodocunq; oportet te certiorem fieri, me perpetuò tibi deuinctum duplici vinculo. Namq; in desperatâ illâ meâ ægritudine, cum et præsentes Medici, omnesq; mei familiares, vires meas ita collapsas viderent, vt deploratum me haberent; amicus quidam meus ex prouidentia Dei (mentionem faciens de eximijs virtutibus tui Potabilis Auri) duo eiusdem accepit grana, quæ in aquæ Endiuiæ Cochlearibus quinq; dissoluebat, et sic mihi propinabat. Post huius assumptionem, intrà horæ vnius spacium, incredibile dictu est, quantum leuaminis senserim doloris, et quantum corroborationis vitalium spirituum. Manè assumpsi, et fælicem eius operationem ad noctem vsq; persensi; Per totum enim illum diem operabatur per secessum veluti mens mea desiderare posset, vsq; dum summa nocte ille tum assistens Medicus, Dr. C. (postquam ego illi valedixissem et me ad requiem composuissem) redijt ad me, habens quid in extremitate cultelli, quod mihi in os intulit iam dormiturienti. Hinc cum euigilarem, reuerâ sensi me relapsum vt prius. Tum extremè desperans de meâ vitâ, vocaui (vltimâ meâ voce prout cogitabam) vxorem meam, sollicitaui eam, vt iterum mitteret ad istum meum

amicũ, rogaretq; vt consideraret pro suo iudicio, num non duo grana minus essent, quam vt tantam Morbi maliciam superarent aut vincerent. Tria igitur grana eiusdem Essentiæ Auri, meus ille amicus mihi ministrauit postridiè, quæ subitò, vt prius, mirificè meas refecerũt vires, et operabatur per inferiora ad septem integros dies, viribus quotidiè crescentibus ab ipsa operatione. Tum demum valdè iratus est Dr. Co. eo quòd eius consilium non amplius amplecterer. Interim librum (nescio quem) conscripsit, inhumaniter me calumnijs prosequens, et dictam Medicinam despectans, quæ ex Dei prouidentia mihi vitam et sanitatem restituerat. Vanus ille liber suus est, et vanus iure appellandus, cum nemo sit qui de eo inquirat. At nunc tandem ad præcipuam istarum literarum intentionem accedam. Mittas obsecro per hunc meum adfinem duodecim grana tui Potabilis Auri sub eadem formâ prout frater meus H. Skipwith nuper à te accepit: hic tibi precium persoluet, &c. Author salutis Deus, qui in perpetuum te præseruet, cui elargitus est eam gratiam, ad consequendum illud sanitatis restauratiuum, vitæ prolongatiuum Aurum Potabile. Benè vale reuerendissi. Dñ.

VPTON. 15. FEB. 1612.

Vester certè amicissimus amicus,
Wilhelmus Samuel.

Dignissime

DIgnissime Domine, ex suasu Reuerendi viri Dn. Doctoris Hunton in his finibus satis noti, tuum requirimus vterq; consilium et iudicium, in deplorato statu cuiusdam nostri amici Equitis Aurati: et petimus aliquam vestri potabilis Auri portionem, cum debito administrandi modo. Generosus ille vir ætatis est circiter 80. annorum, naturâ cholericus. Infirmitas eius primam contraxit originem fortasse ex nimio sed licito coitu. Postea in quodam suo itinere, cum vix sex miliaribus à domo suâ abesset, coactus est sæpè ab equo descendere et vrinam reddere; quo tempore, et subsequentibus etiam diebus, vnà cum vrinâ reddidit aut sanguinem, aut quid simile, nescio an semen corruptum, aut corruptæ mulieris. Inde, vsque adhuc vrinam retinere non valet, ex imbecillitate vesicæ opinor. Præterea Renum patiebatur fluxum, à quorum affectuum nullo etiamdum liber est. Expectamus idcircò à te aliquid leuaminis. Pro tuis sumptibus ac consilio generosus hic vir plenè tibi satisfaciet. Egomet etiam ipse in proxmo Termino te visitabo, nec ingratus ero.

DATVM 'A TRENTO, Sep. 12. 1611.

Vestri amantissi. N. W. Med.

PEritissime vir Dr. Antoni. Reducas in memoriam (si placet) literas ad te missas, circiter 12. Septembris scriptas. Accepimus tunc temporis à te vncias quinq; tui Potabilis Auri, ad Dei, tui, nostrûm, gloriam, laudem et vtilitatem. Morbus, quo laborabam, prioribus exprimitur literis. Præter quem etiam tumorem quendam ex Coxendice ad plantam pedis vsq; sum perpessus, ac si esset Oedema. Sentio enim nil doloris: nescio certè an ex frigore, aut ex assiduo cubitu in illud dextrum latus contractum. Nam per 17. septimanas die ac nocte maxima ex parte lectitaui, si ita loqui liceat. Accepimus, idq; ex literatissimo, tuiq; studiosissimo Doctore Hunton, te habere melleam Medicinam seu substantiam post dissolutionem Auri, Auro Potabili tempore priorem. Desideramus aliquam eiusdem portionem, cum administrandi vsu: sex etiam Auri Potabilis vncias. Sentio per totum corpus doloris mitigationem. Decrescit etiam paulatim tumor cruris: Sistit et grauedo et stillicidium vrinæ, et reliqua abiêre mala. Petijt à nobis librum tuum Dr. Hunton, vt alium mittas precor. Tuis studijs, et assiduis in bonis Artibus conatibus sit Deus propitius. Vale.

BLYBROVVGH Octob. 10. 1611.

Amicissimus tuus, H. A.

Sequens

SEquens generosus, Secretarius Nobilissimi viri Comitis Southamptonia, cuius ad me Epistolam hìc cito, laborauit diu febre Quartanâ. In quâ cum ipsi Medicus vir doctissimus longo tempore Medicinas administrasset, Morbus autem nec integrè profligaretur, nec vires restaurata essent, suasit ipsi Medicus ille vt meo Auro potabili vteretur. Quod factum, nec sine fructu, ideòq; pòst ad me pro portione aliâ scripsit in hunc modum.

Febris quartana.

Domine, tantum emolumenti ex vestro Auro potabili sensi, vti plus eius nunc desiderem. Nam certò affirmare possum, quòd multum vitium acquisiverim ab eo tempore, quo id assumpsi, et recuperârim spiritus supra modum absumptos, ex importunitate Morbi. Portio mea nondum omninò exhausta est: sed plusculum habeo in alijs locis remotis, &c.

EX AEDIBVS SOVTHAMTON,
26. Nouemb. 1612.

Vestri amantissi. amicus,
Thomas Risley.

DOmine Dr. Rogo, tantum mihi officij præstes, vt pro viginti his solidis de præstantissimâ illâ Quintâ Essentiâ mittas. Nam prout tibi narrabam, vnum solummodò ex illis vitris ad meum proprium reseruaui vsum: et hoc etiam quidam ex intimis meis amicis à me obtinuit: adeò vt vix vnicum iam mihi supersit granum. D. Brianus Caue Eques Auratus violentâ febre correptus fuit: ille post sumptionem huius Medicinæ, vnum solummodò paroxismum sustinuerat, et deinceps perfectè sanatus est. Et quidam ex meis seruis ardentissimâ febri correptus fuit: quem cum domum redirem, moribundum inueni. Propinaui ei de hac Medicinâ, paulò ante proximum, quæ copiosissimos excitauit sudores: et post duas repetitas vices (Deo sit laus) perfectè sanatus est, &c.

LOVVGHBVRROVV DIE Sancti Mathæi. 1612.

Firmissimus tibi amicus, H. Skipwith.

Domine,

DOmine, paucis post tuum discessum horis, Dr. Lewknor huc aduenit ad Dn. meum Episcopum Wintonienſem. Et cum post cœnam Dn. Episcopus relationem habuit quandam de viribus et effectu tui potabilis Auri, Dr. Lewknor ad hæc respondens ait, quòd die Saturni proximè iam elapso, aduenienſ ego ad Cowdrie, generosam quandam fœminam inueni iam morituram: loquela ipsius fuit amissa, nec præsentem aliquem agnouit. Huic per vim Cochlear vnum potabilis auri in os infudi. Illa protinus Conuulsiones quasdam perpessa est per duas integras horas: tunc repeto Chochlear vnum, et sudor non exiguus invasit: tertiâ vice post duas horas repeto, et in somnum suauem incidit. Euigilans autem dixit: Detis mihi plus de eodem: postea autem optimè quieuit per integram noctem. Sequenti autem die, ego ad illam iueram spectatum quid ageretur: et inueni eam comedentem de pullastro. Hæc retulit Dr. Lewknor coram Dn. Epis. eius etiam Episcopi fratre, Steuardo Iuris Ciuilis Doctore, filio Dn. Epis. meipso, et alijs.

WALTHAM 15. Augusti. 1612.

Tua felicit. studioss. Tho. Webbes.

Hic ipse Dr. Lewknar, cuius fit mentio in prædicta Epistolà, posteà misit ad meipsum Epistolam, expetens plus de eodem Auro potabili. Viderat autem hic vir doctiss. iam antè huius Medicina mirabiles virtutes in nuru suâ, filii sui vxore Epileptica; de qua re iam antè ad me scripserat, quemadmodum partem eius Epistola primo nostro Tractatui appendicis vice adiunximus: vnde absque dubio, multi ex inimicis meis ipsiusq; veritatis, eum valdè accusarunt, quemadmodum ex sequenti eius Epistola ad me missâ videre licet, quæ sic incipit.

Dr. Antoni, ego amarissimè taxatus sum ideò, quòd testimonium dederim de bono illo successu vestri potabilis Auri; quod tamen omninò me deterrere nequit: Scio ego pro certo Aurum Potabile ritè confectum (ad quod pauci ssimi peruenerunt) summarum esse virium. Sit quomodocunq; sit, credo equidem vestrum esse valde bonum; Experientia hoc edocuit. Mittas igitur ad me vncias duas per hunc meum Cognatum, et scribas ad me an præualeat in Mensibus mouendis, &c.

Pro certo tibi polliceor, quamdiu euentum videro bonum, Collegium totum non me auersurum: ita similiter nec vlla amicitia, adulatio aut lucrum inducet me vnquam, vt approbem periculosam vllam aut incertam Medicinam, &c.

TVVS GEORGIVS LEVVKNAR.

Nullum

NVllum est mihi dubium (optime affinis) quin gratum tibi fuerit, de effectu tui Potabilis Auri aliquid audire. Quædam mea vicina, vxor Ro. Downinge de vitâ periclitabatur post longam et diuturnam ægritudinem (preces enim in Ecclesia pro eâ habitæ fuerunt). Ego ac meus filius Barnerus à meridie ad eam accessimus: aderant etiam ex vicinis plurimi. Inter quos Medicus quidam, qui præsentibus nobis, propinauit ægrotanti potionem quandam. Illa autem protinus eam euomuit: Tum maritus eius nobis affirmauit, quòd intra mensis integri spatium ne Cochlearis vnius quantitatem de quacunq; re assumpsisset, quin eam similiter euomuisset. Hinc filius meus valde me sollicitabat, vt darem ei de Potabili tuo auro Cochlear vnum. Non assentior, tamen, cum pro mortuâ omnino haberetur, atq; idcircò Medicinæ fidem (fortasse) detraheret, ac mihimet ipsi foret opprobrium, Nihilominus importunitate victus, dedi Cochlear vnum, quod retinuit, præter nostrûm omnium expectationem. Nec ita multò pòst, calor quidam naturalis sparsim per totum corpus fusus est, vbi anteà præ frigore semimortua videretur. Tum, de Cereuisia cum Mace et crusta panis incoctâ vnà cum Cochleari vestræ Medicinæ obtulerunt, quod similiter ipsa hausit, et post mediam horam Cochlearia aliquot de eadem Cereuisia absq; Medicinâ ebibit, ac digessit totum. Tertio die pòst, misimus ad eam servum nostrum, cui illa nunciauit se comedisse maiorẽ pulli partem, et sperare se venturam ad nos post paucos dies, &c. Scias insuper quod quidam M. Boswel

Concionator de Parochia de Saffron Walden in Comitatu Essexiæ, serio mecum egerit pro vnciâ vnâ Potabilis Auri: vxor enim eius ex longâ ægritudine deplorata est habita. Illa autem ex vnicâ illâ vnciâ tantum leuaminis sensit, vt deinceps ad te miserit pro maiori eiusdem quantitate: quam cum accepisset à te, remisit ad me meam vnciam, et magnas gratias, &c.

COVVLING 23. Die Maij. An. 1611.

Vestri certè amantissimus cognatus,
Tho. Wolrydge. (Iusticiarius est in Comitatu Essexiæ.)

Ab

AB honorabili et Nobili Domino Præside Eboracensi, Domino Sheffeld, sequens Epistola missa est ad Magistrum Edwardum Smyth, Iurisconsultum in le Temple.

Mr. Smyth salutem, &c. Meus Dominus petit, vt quamprimùm ad Doctorem Antonium eas, et ab eo, impetres, vt mittat ad Dominum meum per hunc Nuncium (idque quò citiàs eò melius) Essentiæ Auri, et Tincturæ Auri, vtriusque eandem proportionem quam nuper ab eo acceperat meus Dominus. Multa fecit eiusdem Experimenta Dns. meus, idq; optimo cum successu, ad honorem Doctoris Antonij, et Medicinæ suæ approbationem, &c.

EBORA. Septemb. 30. Ann. 1613.

Semper tuus. Georg. Wetherye.

RELATIO FACTA per me Eliam Holmes ex mandato Domini mei Edmondi Shefeilde Baronis, Domini Præsidentis Eboracensis.

VXor Ioannis Goulbrough seruitoris mei Domini, in Mense Augusti decubuit ægra per aliquot dies, antequam de eo, Domino quid innotuit: Missus tandem ego ad eam, inveniolanguidam, et miserè decumbentem. Inuoluntarium et continuum patiebatur fluxum: incendio magno flagrabat: venter, oculi, ac reliqua corporis membra valdè intumuerunt: prorsus insomnis fuerat per 4. integros dies ac totidem noctes: deficiebant adeò vires, vt seipsam mouere in lecto non valeret, nisi aliorum ope iuuaretur. Verba quæ proferebat, vix quisquam ex astantibus licet propinquis audire potuerat. Propinaui ei ex iussu Dni. mei, de Auro potabili cochlear vnum. Nullum autem eius effectum per horâ quasi vnâ animaduertere potueram: tam diu enim cum eâ manseram. Posteà (vt mihi ab astantibus nunciatum est deinceps) ægrotans eructabat aliquoties, et tandem materiam quandam aquosam è Stomacho reiecit. Reuertor ad illam eodem die circa vesperam, et repeto proportionem priorem: mox somnus

nus invaſit, quietus, ſed non diu durans. Tunc, aliquantulum ſentiens leuaminis, loquuta eſt, inquiens: Mr. Holmes, quid hoc eſt, quod meus Dominus ad me miſit? Nam, Deo ſit laus, valdè refocillantur mihi ſpiritus, et dolores mitigantur. Ex Corde igitur pro meo Domino precabor. Obdormiuit etiam illa eâdem ipſa nocte per duas integras horas: Manè iterum aduenientes tertium propino cochlear, vnde parum euomuit: alui tamen fluxus nondum ceſſaverat: frigore enim correpta fuit ab incuriâ cuſtodiæ, vnde dolores acres inuaſêre, et tanta virium deiectio, vt operam et oleum (quod dicitur) me amiſiſſe omne exiſtimauerim. Sed Deus nobis adfuit, cui placuit huic benedicere Medicinæ. Nam poſt 4. aut 5. alia aſſumpta cochlearia, ventris ceſſauit fluxus, recuperantur aliquæ vires, adeò vt erigere ſe in lecto valeret et cibum capere: poſt alia tria deinceps cochlearia paſſa eſt vt veſtiretur, et ſi quis parum ſuſtineret eam, valebat per Cameram hinc inde deambulare. Aſſumpſerat illa in toto cochlearia 13. Tum demum agnoſcebat ſe optimè ſanitati reſtitutam fuiſſe, egitq; Deo gratias: Mihi autem ſic locuta eſt: Iam quæſo labori tuo vlteriùs parcas, &c.

Febris maligna.

THomas Taylor, quidam ex Seruis œconomi præcedenti anno, circâ idem anni tempus, malignissimâ febri correptus fuit et durante diu: Etiamsi enim vir valdè robustus esset, ita tamen debilitatus fuit ex violentiâ febris, vt vix se sustinere potuerit aut erectus incedere: appetitus etiam ita fuit prostratus, vt per longum tempus nullum admitteret Nutrimentum. Sæpè quoq; ac si furiosus esset, è lecto noctu surgens in terram procubuit, ibidem manens donec remoueretur ab aliquo fortè interueniente. Hoc anno in eundem inciderat Morbum ex omnibus indicijs ac circumstantijs. Primus Paroxismus per sex horas perdurauit, cum Cordis dolore acerrimo, ita vt exclamaret violenter. Meus Dominus non permisit vt aliquid ei daretur in hoc Paroxismo: Sequente die, eadem superuenêre Symptomata: tum Dominus me misit ad ipsum, cui dedi cochlear vnum: post hanc assumptam Medicinam, reiecit per vomitum sæpiùs repetitum materiam pessimam: Cessante vomitione, dedi illi aliud cochlear, et superdormiuit: Paroxismus etiam mitior euasit, et per tres solummodò perdurauit horas. Tertio Paroxismo adueniente dedi aliud cochlear, et intrâ quartam horæ partem euomuit: deinde dedi aliud, et exiguo tempore pòst iterum vomuit: tertiâ vice dedi cochlear, et hinc ad sedes vrgebatur, quibus dum vacaret, euomuit copiosam materiam, atque hæc fuit pessima, diuersis coloribus mixta et mucilaginosa. Post hunc vomitum, dedi iterum cochlear in eodem Paroxismò, et superdormiuit, neq; vllum in posterum sensit Paroxismum, &c.

Alius

ALius in nostris ædibus seruus, nomine Henricus Kickinson, quotidianâ febri superiori illi non absimili affligebatur: Acerrimus dolor omnes suos occupauerat artus, imprimis autem ipsa ossa, vnde ad tantam imbecillitatem redactus erat, vt ne tactum alicuius perferre potuerat. Ex huius febris malignitate tantâ, quasi ad insaniam redactus est, cum amissione et loquelæ, et agnitionis cuiusquam. Ad eam imbecillitatem est redactus, vt de morte omnes cogitarent qui eum agnouerunt. Per quatuordecim dies in hoc statu perdurauit. Tandem ego ad illum sum missus. Primum quod ministraui cochlear conciliauit ei somnum, per horam vnam aut circiter: expergefactus parum vomuit. Nocte eâdem aliud cochlear obtuli, post quod dormiuit per duas horas. Tum demum locutus est ad hunc modum: An non vlterius adhuc accessurus est ad me Mr. Holmes, et huiusmodi alia protulit, clarè demonstrans se plurimum boni accepisse ex eo quod dederam, Deoq; gratias hinc egit. Totum quod ei dederam ad vndecim cochlearia accessit. Ille (adiuuante Deo) sensim emendatus est, et tandem conualuit. Febris Continua & maligna.

Multos alios huc adducere possem, quibus præsentaneum auxilium hoc Remedium præstitit: Inter hos, Domini mei liberos, tam masculos quàm fœmellas, qui varijs affecti Morbis, sæpissimè sunt sanitati restituti hoc vnico Remedio. Etiam ipse meus Dominus solet eius ex vsu præcauere sæpenumerò Calculum. Tuetur etiam sanitatem ex eo integram; et Domina mea etiam multum inde leuaminis in pertinacissimis affectibus est experta.

Paralysis & stupor partium.

DEniq; de meipso hoc confiteri liceat. Ego aut vertigine, aut grauiori fortasse Morbo sum vexatus. Sæpius enim in anno cum perfectè sanus esse videor, loquelam meam subitò amissam sentio, idq; per spacium mediæ horæ; postea, capitis dolorem acerrimum: tum stupor quidam primo plerumq; impetu labia et linguam inuadit; post ad manus descendit, easq; extendit ad modum Paralyseos, tum ad pedes vsq; descendit. Per totum hoc tempus capitis dolore affligor: Vomendi etiam desiderio teneor, sed vomere nequeo, antequam hoc Paroxismo per sex horas aut circitèr detentus fuero: tum demum vomere incipio, cum difficultate tamen. Post duas autem aut tres vomitiones meliusculè me habeo: Vix respirare valeo dum in hunc modum affligor, nec loqui, nec intelligere, nec audire, quid dicatur: Tandem in somnum incido, et post reualesco. Sed non mox perfectè sanus euado: imò, non nisi post septimanam integram. Deo ita visum fuit, vt Londini in Mense Decembris, 1613. cum præsens esset meus Dominus, subitò sensi, ex visu meo paulatim tunc deficiente, et ex capitis dolore consueto, appropinquare Paroxismum mei Affectus. Precabar igitur veniam à meo Domino, quia non valebam negotia eius expedire quibus eram intentus. Ipse mihi præcepit, vt mox assumerem de Potabili Auro; in meâ enim fuit semper custodiâ. Ego autem efficacius mixturam feci quam solitus sum, et tunc assumsi. Post quartam horæ partem confortati sunt spiritus ac sensus: et frigiditas, quæ me tum inuaserat vt alijs temporibus, in temperiem est redacta. Multi quoq; flatus discutiebantur

bantur, tàm per ſuperiora, quàm etiam inferiora. Deſiderium quoq; vomendi habui, ac etiam dormiendi: verùm meus Dominus concedere hoc noluit, ſed in ambulatione me detineri iuſſit. Intrà horam autem optimè reconualui, niſi quòd caput parum adhuc doleret: Verùm (Deo habeo gratiam) in vſitatum Paroxiſmum non incidi. Adhæc, ſolutam mihi fecit aluum, cum ſolito modo ſim magnopere conſtipatus. Hoc mihi ſemper incumbit malum, verùm ab eo tempore perſiſto ſanus. Annus autem præterijt integer. Hæc omnia, ſi neceſſitas poſtulauerit, iuramento atteſtari ſum paratus. Hîc ſubſiſto

Veſter amicus Elias Holmes,
dicti Domini cubicularius.

FEB. 4. 1614.

NOn poſſum intermittere quin hoc loco Reuerendiſſimi, pietate, doctrinâ et virtute ornatiſſimi Domini, Domini Thomæ Bilſoni Epiſcopi Wintonienſis digniſſimi, Patroni mei honoratiſſimi mentionem cum debitâ reuerentiâ faciam; qui prout eſt vir authenticus et fide digniſſimus, huius noſtri Auri Potabilis, à Deo ipſi inditas vires et efficaciam apud omnes, ſummos & Magnates prædicat et atteſtatur: et, ſi neceſſitas poſtulauerit, vel ipſi Regiæ domui et familiaribus verè atteſtari poterit, quomodò non ſolùm ipſemet in afflicta ſui corporis valetudine (dum continuis circa Biblia ſacra vnà cum aliis ex Hebraico in Anglicum ſermonem tranſlata conferenda macerare-

raretur laboribus) sed etiam alij innumeri ex gratiosa sua charitatis communicatione per Aurum Potabile nostrum optimè sanitati sint restituti: Cuius honoratissimi viri, cùm ipse suâ viuâ voce plus authoritatis desideranti præstare possit, quàm ego eius ad me literarum recensione, scriptis missas attestationes hîc lubens prætereo, contentus paucorum, ex multis, commemoratione, et testimoniis, quibus Reuerendissimus dictus Dominus Episcopus in summis necessitatibus et periculosis Morbis liberaliter id communicauit, et post effectus eiusdem breuiter annotari voluit, vt sequitur.

Mandatum accepi à Domino Episc. vt diligentiùs inquirerem de ijs, qui in hoc Comitatu de diuersis Morbis conquirentes, sanitati pristinæ sunt restituti per Aurum Potabile datum eis ab Episcopo, in deploratâ suâ valetudine, alijs remedijs frustrà priùs tentatis. Ego cum paucis solummodò adhuc conuenire potui, vicinis (videlicet) nostris. Alij autem quamplures sunt, qui remotiùs à nobis habitant: quos, vt commodè potero in posterum conueniam. Meliùs, vt spero, ero instructus, vbi tu huc ad nos proximè adveneris, quod breui futurum spero.

WALTHAM EPISCOPI
Nouemb. vltimo. 1612.

Tuus semper Anth. Langford
Secretarius Dni. Epis.
Winton.

Reuerende

REuerende vir Dr. Antoni, licet tibi penitus ignotâ sim; tamen cum diuina prouidentia te nobilis Scientiæ peritum, præcipuam causam constituit deperditæ meæ valetudinis restaurandæ; nolui silentio præterire, quantoperè sim deuincta honoratissimo Domino Episcopo Wintonienſi, qui ex suâ bonitate ac fauore vsitato, gratis mihi elargitus est de Auro tuo potabili, debili meo ac infirmo corpori valde amicabili. Peto igitur vt de eâdem Medicinâ â te impetrem, cum id totum, quod habueram, sit erogatum. Operationem eius inuenio blandam ac mitem supra alia omnia quæcunq; Medicinalia. Temperatum quendam sudorem promouet, humorum malignitatem mitigans ac soluens. Quantoperè ego id æstimem, hæc mea Epistola erit pignoris vice. Obnixè eum rogo, â cuius imperscrutabili Potentiâ tanta processit virtus, vt tuis inceptis faueat et benedicat. Cuius gratiæ te commendo, &c.

Bene tibi exoptans Lucia Ieruoice vxor D. Tho. Ieruoice, Equitis aurati.

QVotidiana febris per integram septimanam mè inuaserat, cuius duo Paroxismi adeò vehementer me excruciârunt, vt de vitâ periclitarer. Tum ego in tertij Paroxismi medio æstu, dè Auro potabili cochlear vnum assumpsi, et intra quadrantem horæ, grauissimi mei dolores cessârunt, qui antea sunt soliti, per tres aut quatuor horas me affli- Febris quotidiana.

gere: Calor etiam post horam vnam omninò remisit, et optimè me habui. Sequenti die expectatus Febris circuitus per totum illum diem non reuersus est: nocte tamen me grauiter afflixit: accepi igitur, vt priùs, Potabilis Auri cochlear vnum, quod, vt prius, operabatur: sudorem etiam promouebat, et sic ex gratiâ Diuinâ à Febre liber euasi.

Alexander Olfielde.

Febris Continua.

DOmine, de ægritudine mei filij hoc tibi sit notum. Quotidianus fuit illius Morbus: Cum frigore semper incêpit veluti febrili, quod tamen eum non diu detinuit: mox ardore admodum vehementi flagrare est solitus, qui per tres aut quatuor horas perdurabat: interim vomitu crebro corripitur. In hunc modum indies per integrum Mensem et eo amplius excruciatus est. Post varia frustrà tentata, accepit tandem Potabile Aurum, idq; in initio ipsius Paroxismi: quod primâ vice vomitum compescuit, et ardoris vehementiam sedauit. Hoc repetijt per tres aut quatuor sequentes dies, vnde sensim decreuit paroxismus, atq; ita eum penitùs reliquit.

DVRLAY 10. IANVARII. 1612.

Franciscus Forteſcue
Armiger.

SEQVI-

SEQVITVR BREVIS collectio et relatio quorundam PAVCORVM IN HOC COMITATV *SOVTHAMPTONIÆ, QVIBVS IN SV*is ægritudinibus Aurum potab. opem præstitit, ex ore eorum verè relata coram me

Antho. Langforde.

THomas Wheeler de Waltham colonus, annos natus 67. nouâ quadam et incognitâ, sed tunc temporis vsitatâ ægritudine (ex quâ plurimi moriebantur) per integrum mensem detentus fuit, atq; adeò de vitâ periclitabatur, vt publicæ preces in Ecclesiâ fuerint habitæ, et Campanæ sonitus bis editus. Ille in deplorato hoc statu, Potabilis Auri portiunculam quandam accepit, atq; ilicò aliquid sensit leuaminis, sudauit etiam per horam vnam aut alteram: deinde, acceptâ aliâ portione, superdormiuit quasi per horam: tertiâ vice accepit, et per vomitum reiecit humorum copiam. Postea autem sensibiliter veluti per gradus restituta est sanitas, quâ, Deo sit gratia, perfectissimè adhuc gaudet, et diu frui poterit, licet admodum prouectæ sit ætatis.

Morbus maligni moris.

Febris Continua ardens.

EDmundus Laurentius de Waltham, vir generosus, ætatis 36. annorum Ardenti febre continuâ spacio duorum dierum ac noctium absq; intermissione vexatus est. Accepit cochlear vnum aut paulo minus potab. Auri, ac post mediam horam melius se habuit calore euanescente, & corpus eius sensim in pristinam temperiem redijt: atq; in hunc modum breui tempore sanitatem recuperauit.

Febris acuta, ardens.

EGidius Ethericke de eôdem Colonus, natus 40. annos, acuta ac ardenti febre per octo dies ac noctes detentus fuit: quo toto tempore nec dormire nec quiescere potuit. Huic datum fuit Auri potab. cochlear vnum, et postea sub vesperam aliud cochlear, vnde dormiuit eâdem nocte per duas horas: proximâ nocte assumens eandem quantitatem, totam dormiuit noctem, atq; ita sanus euasit.

Febris quotidiana.

GVilielmus Hills ibidem habitans Colonus, annorum 55. in quotidianâ febri quintum sustinuerat Paroxismum, Appropinquante autem sexto, assumpsit cochlear vnum de Auro potab. quod frigidum anticipauit paroxismum, et conciliauit ipsi sudorem; et post tantundem denuo acceptum primo bonum vomitum, postea tres mouebat sedes: dein dormiuit, quod non fecerat per quinq; præcedentes dies ac noctes; et sic sanatus est.

Iohannes

IOhannes Walter Colonus, 40. annorum, in quinto Paroxismo tertianæ febris, accepit cochlear vnum de potab. Auro, vnde intra horam vnam paroxismus illum reliquit, nec redijt amplius. Febris tertiana.

IDem Iohannes testatur, quòd postquam ipsemet curatus fuerat, duo adhuc cochlearia potabilis Auri apud se habuerat. Ea dedit puellæ cuidam in Parochia de Hambledon, annorum 14. quæ ex tertianâ decubuerat per quadrantem anni, et magnoperè langebat: sanata est etiam ista per duo illa cochlearia. Febris tertiana.

HEnricus Hindle de Waltham, annorum 47. per quinq; dies continuos, absque intermissione vllâ, continuâ febri correptus fuit. Ille nec edere nec bibere quicquam valebat quod non euomeret. Post quintam exacerbationem sesquicochlear de potab. Auro accepit, quod retinuit, et induxit ipsi sudorem quendam continuè per quatuor horas: tum denuo tantundem assumpsit, et per tres vlterius horas sudauit: postea surrexit è lecto, et euomuit pintam vnam viscosi et crassi phlegmatis. Et post duas horas de carne vitulinâ comederat, quam etiam optimè retinuit et digessit. Sequenti etiam die foras egressus est, et breui tempore pristinam sanitatem recuperauit, quâ adhuc fruitur. Febris continua.

Cordis dolor. IOhannes Cole de Waltham, Mercator, annorum 43. grauissimo Cordis dolore afflictus, per spacium trium dierum insomnis erat, nec vllum alimentum sumpserat: vndè adeò infirmus viribus euasit, vt de vita periclitaretur. Hinc propinarunt astantes de Auro Potabili, nesciente ipso quid egerint: intrà horam vnam aliud etiam cochlear; et paulò pòst tertium, vnde sudor continuatus est, et in spacio duorum dierum perfectæ sanitati est restitutus.

PErsonæ omnes inferiùs notatæ, acceperunt quoque in perdito suo statu, Aurum Potabile à Domino Episcopo: verùm cũ ijs nondũ locutus sum: Nihilominus certũ est eos optimè curatos à periculosis Morbis.

Robertus Moore, Clericus, et Magister in Artibus, noua febri laborans.

Hamme generosus in eadem.

Vxor Magistri Arnewood in foresto habitans in eadem.

Vxor Magstri Cotton de Mansione, qua vocatur Roche-Courte.

Vxor Iohannis Hawkeswoorth de Waltam ex chronico Morbo, quo diu laborauerat.

Richardus Pecham.

Senex vietus et veternosus quidam, nomine Tho. Beale, ætatis centum annorum, sanatus, et etiamdum superstes.

Edwardus Searle generosus de Corhampton, in nona febri, de quâ diu antè decubuerat.

Nicholaus Prior.

Hucusq-

HVcusque descripta et posita literarum testimonia, cum saltem pro Exemplis, et non omnium singularium enumeratione habenda sint; intelligenti et Candido Lectori satisfactura non dubito. Nec verò velim Lectoris benevoli patientiâ lubens abuti: aliàs possem his longè plura et prolixiora producere: cum constet, per totam Angliam vix esse Comitatum, aut ditionẽ aliquam, vnde non pro meo hoc Auro potabili impetrando, et diuersis Nobilibus et generosis viris in suis necessitatibus conferendo, missum sit: quod, vt satis euincere liceret, omnibus profuit, nulli obfuit vnquam, ita, vt Fato Diuino suus attribuatur locus, cui non Medicus nec Medicina humana, at solùm cœlestis medicari poterit. Adhæc quilibet ingenuè consideret, quòd non mei instituti fuerit, (vt nec est Dogmatici Medici, nisi certas ob causas) à quoquam feliciter hoc auro potabili curato testimonium curationis expetere. Nunc autem in sequentibus breuem offero annotationem personarum quarundam et agritudinum, quibus hæc nostra Medicina præsentaneam opem, post Deum, præstitit.

Non tamen in Centurias redigam: paucissimis contentus ero. Nec nostri est propositi, Curationum à me publicè habitarum in conspicuis locis, mentionem facere, nec circumstantias hic adiicere, idque ob causas peculiares. Saltem insignia quædam quasi obiter ingeram, veluti in sequentibus apparebit.

VT quo maior est Solis Splendor, eò vmbræ à corporibus solidis et opacis proiectæ, sunt euidentiores; sic quò illustriore ex rebus bene ac fideliter peractis gloria consequitur, eò manifestiores inuidiæ stimulos experitur. Quod vti verum est in omni huius vitæ tractatione siue negotio, ita inprimis in Curationibus meis locum obtinet. His, Liuor ille nulli parcens, et Calumnia veritatis inimica, in initio quidem pro posse et more suo restiterunt: Sed nunc nolentes volentes à Temporis filiâ, quæ est Veritas, victi ex Dei nutu succumbunt. Vt autem ingenuus Lector eò melius huius Medicamenti innoxias virtutes perspiciat (præsertim si à malevolis aliter quàm optimè, de eo quid supponere incitetur) vnam aut alteram ab invidis arreptam ansam aut occasionem me falsò calumniandi, proponam, et breuiter explicabo.

QVidam in hoc regno nobili ortus prosapiâ, Nobilissimus Eques Auratus Adolphus Carye, cum in morbifica quædam symptomata incidisset, atque ideò Medicum famâ clarissimum ad se accersiuisset, acceptis ex eius præscripto medicamentis, inter quæ et purgatiuum, non saltem primas venas, sed valide satis euacuans, paulò post Exanthematis laborare visus est. Quorum eruptio, cum (vt arbitror)

Exanthemata.

bitror animis forti reuellendi vi à Medicamento purgante impedita fuisset, et fortè incuriâ, nescio quâ, factum, vt variolæ, nec copiosè satis effluerent, et quæ comparuêre, retrocederent. Vndè æger in præsentissimum vitæ periculum inciderat, adeò vt omnes adstantes de eius salute desperarent. Missum est igitur ad ægri fratrem, vti secum solitos Medicos mox adduceret. Verùm cum ille neutrum domi offendisset, atq; hinc ob fratris desperatum casum valdè mœstus, mihi obuiam fortè fortunâ in viâ factus esset, me ad se vocatum rogat, vt secum ad fratrem decumbentem contenderem: Quod, cum Medicorum ipsi addictorum nomina audiuissem, ipse detrectaui, præsertim cum ante hoc tempus, dictum Dominum nec de facie, nec alias familiariter de nomine noueram. Ad quæ ille respondit, Sese, qui me benè ex amici cuiusdam curatione optimè nouerat, optare, et poscere, vt in tàm honesto proposito sibi adessem: Cui cum morem gererem, ad ægrum accedens sub noctem, inueni ipsum omninò in pessimo vitæ statu, delirantem et furibundũ, absq; quiete ac somno. Disparuere omnino Exanthemata, et venenũ cor strenuè adoritur. Ministraui ei de hac meâ Medicinâ cochlear vnũ: quo assũpto, mox quieuit, et aspectu mitiori visus, in somnum leuem incidit. Post horam vnam, adhuc tantundem ei ingessi: vnde se bene habere, et vires maiores, confortatis spiritibus, recepisse ipsemet contestatus est, et amplius superdormiuit. Sudor etiam naturalis per totum corpus se manifestauit, atque iterum, quod optimum signum erat, Exanthemata dicta apparuêrunt. Ego per integram illam noctem ipsi adfui, et per interualla debita repeto Medicinam, nunc meracius per se, nunc dilutius in brodio aut alio liquore. Mane proximo, cum vnus ex eius Medicis accederet, ac me præsentem animaduerteret, occasionem hinc aucupatus, acriter

in me inuehitur, quòd apud suum ægrotum adessem: Cui responsum, Me ab ijsdem ægro proximis adductum etiam inuitum, â quibus alii Medici rogati fuerant, et fortè maioribus precibus. Tantum abfuit, vt iam dicti Medici in salutem ægri, quem videbant nunc in bono statu, mecum consultarent, et coniunctis operis Curationem prosequerentur, vti etiam non quieuerint antequam me ablegâssent, licet contra ægri et astantium voluntatem. Qualem inuenerim hunc ægrum superiùs dixi: qualem reliqueram apparet similiter. Quid refrigerantis, aut astringentis syrupi, Electuarij aut alterius Medicinæ per totum illum diem administratum fuerat, omninò nescio: Hoc tamen scio, quòd sequenti nocte in eadem relapsus est symptomata quæ priùs: fortasse verò ex defectu prioris Alexiterij, quod validè satis per superiorem integram noctem, repetitis vicibus assumptum, materiam morbificam protrusit foras: iam autem omninò intermissum est. Satius fuisset, venenum quod supererat, eâdem quâ priùs Arte extirpasse radicitùs. Nam absq; dubio reliquiæ erant. Regurgitantibus igitur ijsdem Exanthematis a superficie ad centrum, seu ab exterioribus sui partibus versus Cor, eadem symptomata et mala apparere necessum fuit, quæ prius. Recidiuæ huiusmodi periculosissimæ sunt, vbicunque ægris accidere solent, quales huic Nobili viro Domino patienti lethales contigerunt. Quod cum dicti Medici, in quorum manibus et Curâ moriebatur, vidissent, vnus eorum in Aulâ Regiâ suæ quasi innocentiæ, meæ autem culpæ commissæ præconem agens, mortem ipsius proclamauit. Nec hoc solùm, sed me coram Collegio Medicorum Londinensium detulit, ac citatum iniquissimè accusauit: Vbi cum testes meæ legitimæ et innocuæ actionis satis locupletes producerem,

cerem, nempe quatuor ex seruis adstantibus Domini demortui, qui vno ore attestati sunt, me ad dictum suum Dominum in extremis iacentem, desperatum, et delirio iam præoccupatum, cum variolæ disparuerant, accessisse, eique post Aurum potabile nocte per vices à me ministratum, sensum mitiorem, quietem et symptomatum omnium remissionem, nec non variolarum eruptionem copiosam apparuisse: vnde in bonâ temperie fuerit. Sequenti verò die, cum, me excluso, dicti Medici suas mixturas illi propinâssent, omnia in deterius adeo conuersa esse, vt mors subsecuta sit. Ac insuper Regia Maiestas huic actui meo coram Collegio transigendo quatuor Nobiles et honore conspicuos viros, nempe duos dicti Adolphi fratres, Dnm. Henricum et Dnm. Philippum Caryc, Equites auratos, Dominum Kneuet Baronem, et Dnm. Guilhelmum Godolphin Equitem, deputasset, ijque rem omnem velut acta esset, quomodo ego eum acceperim (nempe in extremitate mortis) et reliquerim (in bonâ temperie) illi verò eundem à me acceperint (in statu optimo) et reliquerint (in ipsa morte) Regiæ Maiestati detulerunt; in quem Regia Maiestas culpam eius necis iniecerit, satis constat. Adhec cum dicti demortui duo fratres adhuc superstites sint, possunt, prout tantos viros omni exceptione maiores (qui nihil in mei gratiam nec alicuius odium dicturi sunt) decet, si rogantur, de hoc negotio veritatem dicere. Insuper ratio ipsa conuincit, quod à nocentibus et iuuantibus satis firmum deduci possit argumentum. An non Medici iubent, quod illud, quod sensibiliter ægrum iuuerit, cæteris paribus, continuandum sit, quod noxium, fugiendum? Hinc Equi et Boues vmbram petant in æstu, cum hunc sibi nociuum, illam proficuam senserint. Iuuit autem ad miraculum meum Aurum potabile. Quod

inde constat, quòd sensus et mens redierunt, somnus et sudor subsecuti, variolæ copiosè eruperunt. Illorum verò Medicinæ quæcunque fuerant, nocuerunt; quod inde patet, quia symptomata priora funestissima redierunt, nempe delirium, variolæ retrò reuulsæ disparuerunt, et mors subsecuta est; quæ vt est linea rerum, ita quoque tanquam recto lineæ ductu demonstrat, si hominis culpa commissa sit, cui imputanda. Ex his itaque circumstantijs quas oportuit me largiores recensere, cuilibet, nisi malitiosè veritati sit aduersus, apparet, liuorem instar aranei, ex optimis quid mali exugere, et in despectum Medicamenti huius verè aurei nil non machinari. Quod nisi adhuc quotidiè à prædictis inuidis reipsâ fieri animaduertissem, eos (nimirum) contra conscientiam propriam et omnem virtutis respectum calumnijs falsissimis multorum aures, meam famam, et dicti Medicamenti innocentiam vulnerare et onerare, hanc veræ historiæ relationem non produxissem, quâ ipsis apologeticè responsum sit.

GEnerosa virgo *Cæcilia* Boulstred, ætatis circiter viginti amorum, Reginæ à seruitio notissima, grauissimis symptomatibus affligebatur. Ad quam cum Celeberrimi ex Collegio Medici numero sex vocarentur, ab his omnis opera impensa in administratione Medicamentorum cuiusq; generis, tam Cordialium, quàm ad morbificas causas respicientium, prout illa in Pharmacopolijs prostant, vel aliàs Arte singulari parata erant. Adfuit ei assiduus vomitus, et reiectio omnium assumptorum, Cibi, Potus, et Pharmacorum, cum animi deliquio, cruciatu ac tortura

Vomitus, cum animi deliquio & tortura corporis.

turâ totius corporis. Lugendum â multis nobilitatè conſpicuis ſpectaculum. Perſerebat illa totos dies atq; noctes inſomnes; vnde velutà Morbi magnitudine ac diuturnitate, ità et dolore continuo, ac quietis ſomniq; priuatione miſerè afflicta, viribus omninò deſtituta eſt. Ne minimum quidem liquoris ſeu iuſculenti, aut alterius nutrimenti, apud ſe retinere potuit: Ventriculus ob inediam omninò contractus et ſui officij oblitus videbatur. In hoc ſtatu miſerabili, cum nihil aut parum leuaminis, per duos integros menſes ſenſiſſet, remedijs per dictos Medicos adminiſtratis, ſed omnia potiùs in peius, quàm melius, tenderent: hinc mater Generoſæ huius fœminæ à Medicis præſentibus quæſiuit, Anne breui quid auxilij ſuæ filiæ præſtare ſe poſſe ſperarent? alias ſe velle me accerſere. Medici itaq; aſſumunt ſibi præſcriptum tempus, in quo omnem poſſibilem ſibi operam adhibuerunt, vt me omnibus excluderent modis. Iuſſerunt itaq; Pharmacopolam, per diem noctemq; ſequentem Dominæ ægræ aſſidere, eiq; ſingulis ternis horis, quid de Cordialibus aut alijs Medicamentis in os ingerere. Quo finito, cum iam ſeſe nihil proficere animaduerterent, Accerſite (inquiunt) Antonium, et ſit Deus ei propitius. Ad hanc igitur cum veniſſem, auxilio Medico orbatam, et derelictam ab omnibus, Deum obteſtor, vt Medicinæ huic benedictæ ſolitas vires largiri dignetur. Mox, conſideratis omnibus, non cochlear integrum, vt communiter, imò vix quartam cochlearis partem primâ vice illi propino: quod, vt verum fatear, veluti alia omnia hactenus, regeſſit magno cum ſonitu et vehementiâ: paulò poſt, iterum tantundem præbui: quod ſimiliter reiecit eodem conatu. Hinc tertiâ vice miniſtraui, cuius aliquam partem quoq; reiecit, aliquam tamen retinuit, cum conflictu

(vt nobis videbatur) tamen quodam. Tunc suasi vt aliquandiu respiraret, ne nimis irritaretur Natura, et vt experiretur an somnum aliquem capere posset. Reposuit igitur se in dextrum latus, et superuenit somnus per integram horam satis profundus, quod præsentibus nobis omnibus manifestè satis apparuit ex stertore; et hoc omnibus valdè videbatur mirum. Expergefacta autem, meliusculè se habere confitetur. Iam quarta vice semicochlear propino, quod totum apud se retinuit. Atq; sic mihi ac plurimis astantibus Nobilissimis fœminis, Curationis spes non mediocris apparuit. Neq; illa nos, ex Dei nutu, frustrata est. Nam ex consequentibus eiusdem Medicamenti assumptionibus semper in quantitate maiori, eius vires, spiritibus confortatis, non solum indies auctæ fuerunt, sed et Morbus eiectus, symptomatibus cessantibus sensim omnibus. In hunc modum, Deo sit laus, grauissimam hanc symptomatum cateruam hoc vnò beneficto auxilio repulit et extirpauit, cum maleuolorum inuidiâ, astantium stupore, et amicorum gaudio maximo. Non hæc impostura aut corrosiuæ virtutis signa sunt: sed Corroboratiuæ et Dogmaticæ insignia.

Symptomata prægnanti superuenientia.

VXor Nobilis Domini Francisci Leake, Equitis Aurati, cum prægnans in summam maciem corporis incidisset, ac insuper grauissimis symptomatibus ex copiosa pituitosæ materiæ collectione affligeretur, nempe spuitionis molestissimæ fluxu, vomitione præterea omnium quæ assumpserat: variis Medicamentis per totum illud tempus, fere quinq; mensium, quo in hunc modum laborauit, vsa, nihil auxilij sensit omninò; ideoq; vel abortum, vel propriæ

vitæ

vitæ discrimen incursuram se non absq; causa verita est. Hinc ex persuasione amicorum, qui nostræ Medicinæ efficaciam optimè nouerant, assumpsit tertio ferè mense ante partum, de Auro potabili, repetitis aliquot vicibus: vnde non solum vomitus et spuitio mox cessauit; sed et ipsa toto tempore gestationis optimè se habuit, donec partu fælici filiolum ediderit satis viuacem et adhuc superstitem.

VXor Nobilis Domini Edwardi Barret Equitis Aurati, et soror superiùs nominatæ Dominæ, laborans difficillimo partu, adeò vt Obstetrices quotquot aderant, de salute tàm matris, quàm fœtus desperarent: ex consilio Dominæ cuiusdà nobilis tum præsentis, aliquantulum assumpsit de Auro Potabili nostro: quo hausto, præter omnium adstantium opinionem et spem, mox liberata est fœtu viuido et bene se habente. Verùm quia ex Naturæ imbecillitate Secundina apud eam mansisset, atq; hinc in idem aut maius periculum incidisse videretur, accepit denuò de eâdem Medicinâ, quâ Secundinam fæliciter eiecit, pristinæq; sanitati pòst optimè restituta est.

SImiliter in aliis quamplurimis difficultate partus laborantibus, atque etiam ipso fœtu mortuo in extremitate omni derelicto mirabiliter profuit: adeò vt hac in parte vix quicquam Medicamenti fœlicius administrari possit, ex quibus exempli vice paucæ sequuntur. In difficultate partus.

VXor Ioſephi Pemberton in Ciuitate Ipſwiche, in ſummâ difficultate Partus liberata eſt per Potabile Aurum.

VXor Generoſi viri, cuius nomen, Horatio Palauaſino, in eodem partus periculo liberata eſt huius Medicinæ miniſterio.

VXor Thomæ Blackborne Ciuis Londinenſis, poſtquam per duos integros dies in partu periclitaretur, aſſumpta Auri potabilis vncia vna, qualibet (ſcilicet) vice ad cochlearis menſuram, tandem liberata eſt.

VXor Nicholai Colman habitantis in Parochiâ Sancti Bartholomei Magnâ, in ipſo vitæ periculo noſtram implorauit opem, et nutu Dei poſt aſſumptam hanc Medicinam Infantem peperit, et ſana euaſit.

VXor Magiſtri Foxton Londinenſis, habitans in vico Rubræ Crucis, ſummo in vitæ periculo fuit ex fœtu mortuo: A quo, poſt aſſumptionem Auri

Auri potabilis fæliciter liberata est, et pristinæ sanitati restituta.

VXor Magistri Castoll generosi viri in Comitatu Essexiæ, in eodem vitæ periculo consistens, cùm ex Obstetricis relatione fœtus per duos iam dies mortuus expelli non posset, hæc nostro Auro potabili adiuta, eundem fæliciter eiecit, subsequente sanitate eius integra.

VXor Magistri Harde, habitans in vico vocato, Monte Sancti Petri, à fœtu mortuo liberata fuit: Quæ, cùm doloribus, et alijs vehementissimis Symptomatibus etiamdum afficeretur, ipsi vxor Magistri Fitzgarret Armigeri ibidem propè habitans, de Auro meo Potabili, quod tum penes se habuit, sequenti post partum die circiter horam nonam matutinam propinauit: vnde eodem die circiter horam secundam pomeridianam alio fœtu mortuo fæliciter excluso, pòst optimè se habuit.

VXor Magistri Iohannis Bingley Receptoris pecuniæ Regiæ, fuit in discrimine vitæ ob summam partus difficultatem; Hinc Matrona quædam generosa tum præsens, adferri curauit de Auro potabili, quod parturienti propinauit: Atq; siceam non solùm periculo liberauit, sed et in causâ fuit, quòd fœtus viuus et sanus hoc Medicamento fæliciter in mundum sit editus.

VXor Domini Iohannis Pretiman Equitis Aurati, puerperam agens, febri ardente, cum vigilijs alijsq; symptomatibus, molestissimâ correpta est. Quæ cum alijs remediorum generibus vti nollet, nec securè poterat, desiderauit solum hoc nostrum Aurum potabile assumere: vnde breui perfectissimè curata est.

VXor Magistri Edmundi Kingston in Comitatu Glocestriæ, in puerperio laborans febri æstuosâ, et fluxu per aluum sanguineo, eâdem Medicinâ à quadam generosâ Dominâ, ipsi, vt et proximè præcedenti, propinatâ, fælicissimè sanata est.

SImili modo vxor Christoferi Blackwell de eodem Comitatu, puerpura, à febri et fluxu alui hoc Medicamento reconualuit.

VXor Iohannis Sherington Mercatoris Londinensis, imprægnata, propter accidentia quædam abortum verita, idem Medicamentum sumpsit, et benè suo tempore sanum fœtum edidit.

Ex.

EX quibus apparet hoc Medicamentum esse diuersissimarum virtutum: nempe fœtum mortuum, vt aliquoties retulimus, expellere: et viuum conseruare, ne ante tempus expellatur per abortum. Nec hoc solùm, vt matri conueniat, sed etiam infanti recèns nato, veluti patebit exemplo, quod sequitur.

VXor Magistri Richardi Browne Armigeri, habitantis in Parochiâ quæ fuit olim nigrorum fratrum, grauissimo partu aliquamdiu periclitabatur, adeò vt binas obstetrices apud se haberet: Cui cum generosa quædam fœmina ex vicinis suaderet, vt de Auro meo Potabili assumeret, vna ex Obstetricibus dixit sese habere æquè huic rei conuenientia et meliora, quàm Aurum potabile foret. Verùm cum illarũ ope, nec spes aliqua salutis appareret, dicta generosa curauit quid de Auro Potabili adferri, et laboranti ministrari. Hinc continuò optatissimus effectus, Deo dante, sequutus, et ægra fœtu viuo liberata est. Postridiè cum eadem vicina accederet, et inueniret Infantem recèns natum in gremio obstetricis, non bene dispositum, obstetrix ipsa rogauit eam, vt de eodem Auro potabili aliquid huic Infantulo daret: Cui cum referret vicina, an nunc vellet Infanti tantillo id præbere, quod herì matri dissuasisset? Obstetrix respondit, se vidisse mirabiles effectus, quos præstitisset in matre, nec dubitare, quin eosdem in hoc Infantulo absq; vlla noxâ præstiturum sit. Eoq; dicto præbuit Infanti cum lacte materno, qui et optimè inde se habuit, et sanus euasit.

Si itaq; cum tenellis pusionibus, qui vix lucem huius mundi hauserint, et morbificum affectum (antequàm malâ victus ratione vti potuerint) secum ex vtero matris attulerint, hac Medicina, vt et in puerperis, grauidis et periclitantibus in partu, tàm mirabiliter operetur, vel hoc solo nomine dignissima esset, vt non solùm in pretio, sed et promptu haberetur; hoc est, vt Nobiles et generosæ fœminæ ante et post partum, Aurum potabile semper penes se haberent, quo sibi, et exiguis suis Infantibus, quotiescunq; necessitas postulauerit, in tempore succurrere possint. Cum ipsæ, vt et pueruli, nulla alia fortiora, aut minus iucunda Medicamenta (quæ interdum vel ipsâ copiâ sunt onerosa) ferant aut admittant.

DOminus Ludouicus Leuknar, Æques Auratus, anno 1611, correptus vehementissimis symptomatibus cum febri ardentissimâ, vocauit ad se Medicos duos huius Ciuitatis sat celebres: qui cum omnia auxiliorum genera ipsi per sex dies adhibuissent, nec febris æstum, aliaq; symptomata mitigare possent; sed omnia in peius cum eo tenderent ingrauescentibus malis, ac Bubone quodam in Inguinibus apparente, verissimè pestem esse contagiosam (quæ tum Londini passim, nec ab eo tempore, grassata est) pronunciârunt. Ideòq; cum alios multos Nobiles in vrbe viros visitare tenerentur, ne eos inficerent, sese ipsum vt relinquerent nolentes volentes cogi. Atq;

Peſtis.

sic

sic dictum virum Nobilem in extremis tanti Morbi periculis à Curâ suâ abdicârunt. Ad quem vocatus, licet primò luis ignarus, mox tamen ex signis præsentibus, quale genus mali esset, cognoscens, eum non relinquendum putaui: sed omni modo annitendum, vt contagium à Corde reuocaretur, illo corroborando præsenti quodam et satis forti Remedio. Dedi itaq; ei sex grana de Essentiâ Auri mixtâ cum Auro Potabili et aqua Cardui, quantitatis sufficientis. Vndè paulò post in sudorem incidit, qui per integram noctem, et sequentis diei permagnam partem continuò perdurauit. Repeto eandem potionem sequenti nocte et diebus proximis quatuor, eâdem ferè quantitate. Atq; hinc, sudore copiosissimè erumpente, non solùm febris malignitas et æstus remisit, viresque satis constantes permanserunt; sed et Bubo, qui ad insignem magnitudinem deductus erat, indies imminutus est, et tandem euanuit, applicato saltem stiptico quodam Emplastro. In hunc modum, Morbus tàm lethalis et contagiosus priùs à me ex Dei gratiâ curatus fuerat, quàm vulgò cognitus. Nec iam inuulgandus, nisi ipse Dominus tum optimè restitutus, de Morbi sui genere, et Curatione hac, apud amicos sæpe narrauerat: A quo contagioso affectu, cum Bubone similiter complicato, anno præcedenti eiusdem Ludouici Vxorem similibus auxilijs, Deo propitio, liberaueram.

DOmina Edmundes vidua, circiter 78. annos nata, in Aulâ Regiâ, vt et præcedentes, satis nota, tribus ab hinc annis Hydropica facta, omnia patiebatur symptomata et signa quæ hoc genus affectus comitari solent: Adfuit obstructio viscerum, Obstructio viscerum cum hydrope.

Epatis et Lienis: hinc non solùm valdè intumuit, sed et contabuit, sanguificationis officinâ obsessâ et impeditâ. Huic de Auro potabili, debito modo et tempore, aliquid propinatum, per repetitas vices: Vnde et Morbus grauissimus in ætate tàm graui propulsatus et sanitas postliminio restaurata est, vt adhuc omnibus munijs suis obeundis absque vllâ difficultate apta sit, nullo alio Medicamento vsa, quàm nostro Auro. Non autem hæc Nobilis Domina pepercit diligentiæ aut sumptui in eo assumendo, vt à tàm diris affectibus, qui eam morti addicare viderentur, liberaretur. Nam circiter 12. dies manè sumpsit grana tria Essentiæ Auri cum cochleari vno liquoris seu Auri potabilis, atque tantundem vesperi sub horam somni: Sub cibum quoque prandij et cœnæ, eiusdem liquoris absque Essentiâ cochlear vnum hausit: atque hinc sensim in minori quantitate: Cum enim Natura sit operatrix et propulsatrix Morborum, atq; hæc in prouectioribus ætate non adeò firma aut vegeta vt in iuuenibus, hinc restauratiuo sæpiùs et copiosiùs repetito opus sè habere animaduertit ad euincendum Morbum: quod nec fefellit.

Symptomata in sene curata

DOminus Thomas Parry Eques Auratus, ex priuato Regiæ Maiestatis Concilio, ætatis annorum 77. vel circiter, hyeme iam nuper elapsâ, tussi continuâ ac violentâ, quâ noctibus diebusq; molestabatur, ad eam debilitatem redactus est, vt somno maximâ ex parte noctis interrupto (quod saltem per duas primas horas cepit, pòst vsq; ad lucem tussi maceratus) non solùm ad officia publicè gerenda inhabilis esset, sed quoq; vix se domi viribus sustineret. Ad hunc cum accersitus venirem, eumq; de Auro potabili

li assumendo in hoc casu satis probato, præ cæteris admonerem, non solùm boni consuluit hoc meum consilium, sed etiam maximè sibi salutare expertus est. Dedi autem illi manè ieiuno, atq; horâ vnâ ante prandiũ et cœnam de eodem Auro potabili cochlear vnum singulis vicibus: atq; præterea singulis noctibus post somnum primum noctis (quem Natura concessit per duas tantummodò horas) grana duo Essentiæ auri in liquore dicto soluta. Hac Essentiâ sũptâ, mox superuenit somnus qualibet nocte, tussi remissâ, in multã lucẽ perdurans. His continuatis, vires quoq; mirabiliter (vt ipse quoq; sæpè prædicare est solitus, adhuc superstes), indies restauratæ fuerant, vt officio suo in tanta ætate, in quâ tusses aliàs difficillimæ Curationis habẽtur, satisfacere posset absq; molestiâ. Deo sit laus in æternũ.

QVidam generosus vir, annos viginti natus, cuius nomini parcendum, ad me venit ex Comitatu non longe abhinc remoto, conquerens, quòd noctu diuq; semẽ sibi genitale inuoluntariè defloueret: indeq; summa corporis extenuatio, cutis discoloratio, cum instanti tabe oriretur. Cùm verò vnicus esset patris satis locupletis filius, ac ex parentum consilio quandam in matrimonium ducere teneretur, tentatis priùs, quotcunq; potuit, auxilijs: tandem meo hoc Auro potabili, tàm ad vires recuperandas, et maciem tollendam, quàm fluxum cohibendum, vsus est tàm fæliciter, vt mox ductâ coniuge, corpulentus satis, et nouâ prole lætus, post Deum, magnas mihi gratias reportârit. Siue enim hoc fluxionis genus ab intemperie Renum calidâ, irritatâ vi expultrice, aut aliàs retentiuâ debilitatâ, siue ex aliâ causâ Catharrosâ, phlegmaticâ, aut bilioſâ oriatur, indeque macies, perinde est. Cùm hoc vno Remedio

Gonorrhœa cum macie corporis.

materiæ ſuperfluæ per vrinam vel ſudorem educantur, qualitates noxiæ eius temperie contemperentur, ſanguis purificetur, ſpiritus vitales augeantur et venæ corroborentur, vnde neceſſariò hæc ſymptomata originem ducunt.

VXor Roberti Dixon Secretarij Dni. Henrici Montegue Militis aurati, Recordatoris Londinenſis, ex fætu mortuo, ardentiſſimâ et continuâ febri afflicta fuit, cum magnâ ſymptomatum congerie. Ad quam curandam tres Medici vocati omnia præſidia ex Artis methodo præſcripta, quantum ipſis poſſibile fuerat, vſurparunt. Sed quantum opis inde ſenſerit, hinc patet, quòd ab ijſdem denegatâ manu Medicâ, omninò derelicta fuerat. Cuius miſeratione et compaſſione ducta Nobilis quædam Matrona, Domina Tanfilde, de meo potabili Auro ad illam miſit, quæ tum inſenſilis erat. Ex aſtantibus quidam miniſtrauit illi in os cochlear vnum, vnde ſudor blandus conſequutus eſt, ſomnuſq; inuaſit. Poſt ſomnum rediêre ſenſus et loquela amiſſa: repetunt cochlearia interiectis vicibus. Vnde ex Dei gratiâ omnis æſtus cum cæteris afflictionibus ceſſârunt, et in pauciſſimis diebus ipſa extra omne diſcrimen vitæ poſita videbatur. Verum cum poſt paucos dies, ex incuriâ, nimium aeris frigidiuſculi hauſiſſet, incidit in ſtuporem quaſi Paralyticum totius corporis: Vnde omnia membra refrigerata, loquela et ſenſus debilitati, viresque proſtratæ fuerunt. Tum, eadem Nobilis Domina, ipſi aurum potabile denuò propinari curauit, quo, ſudore mox perfuſa, profligatâ omni morbificâ cauſâ, ſanitati optimæ ſenſibiliter reſtituta eſt. Eadem, cum

annis

annis sequentibus, iisdem omnino affectibus tam calidis quàm frigidis post fœtus viuos editos affligeretur, vnico hoc nostro auxilio vsa post Dei ópem, semper sana euasit, adhuc superstes.

GEneroſa virgo, filia Nobilis viri Magistri Fizgarret, ætatis circiter annorum vndecim, Peste correpta, solummodò Aurum potabile cum Essentiâ Auri accepit: atq; hinc omne periculum ex Dei nutu euasit, benéq; sanitati est restituta. Peſtis.

NVllum est dubium quin Aurum hoc potabile (vt genuinum promittit) sepluribus in huius illius pestifera, omnium Morborum maxime horribilis, desperatis casibus tanquam summum Cordiale et Alexipharmacon propinatum fuisset, iisdem salutiferum extitisset. Verùm ab eo tempore, quo hoc Arcano fruor, ea non fuit hîc Londini Epidemia, nisi sparsim in initio huius vsus, quod hoc loco monendum esse duxi.

EX relatione ipsius generosi Guilhelmi Bold de Comitatu Hamptoniæ, accepi, vxorem eius affectibus præternaturalibus quibusdam detentam malè sese habuisse per integrã septimanam. Hinc cum apud Reuerendiss. Dominum Episcopum Wintoniensem ipse conquestus esset, sese ab eius R. Dig. accepisse Auri potabilis aliquam portionem: quâ propinatâ,

pinatâ, vxorem eius per alui ſolutionem magnam materiæ quantitatem per vices eieciſſe, indéque meliuſculè habuiſſe: Verùm cum idem affectus rediret, nempè materiâ morbificâ nondum ſatis euacuatâ, monuit maritus vt eodem Medicamento vteretur: quod cum ipſa renueret, rogata cauſam, alui ſolutionem ab auro potabili cauſatam, ſibi moleſtam adeò, vt ſe lecto continere non poſſet, prætendit: Alui autem ſolutione illâ ceſſante, cum peiùs ægrotaret, perſuaſit illi maritus vt denuò id aſſumeret. Atque ſic eodem auro potabili aſſumpto, alui ſolutione clementiſſimâ ſubſequutâ, perfectè reconualuit.

Febris maligna.

MAgiſter Guilhelmus Rowden, in Aula Regia Marſhallus, ſeptuagenarius, febri continuâ, cum æſtu maligno tenebatur; vehementiâ verò ſymptomatum, ac prouectæ ætatis imbecillitate victus, nullum ex aſtantibus agnouit, ità vt res ad extremum deueniſſe cum eo videretur. Tum, vt aliàs ſæpiùs, vbi nulla relinquitur ſpes, itur ad nos. Ego adueniens, contrà ſpem deploratum hunc è mortis faucibus eripio. Nam poſt propinationem potabilis Auri vnà cum Eſſentiâ, in conſuetis doſibus, vigor Medicinæ Morbi malignitatem euicit, vires reſtaurauit, æſtum extinxit, et materiam morbificam per debitas vias vrinæ, et tranſpirationem cutis, non ſine ſudore ſuperueniente, è corpore eduxit, ſanitatemque, quâ adhuc fruitur, induxit.

Magiſter

MAgister Guilhelmus Gore, Mercator transmarinus ac primarius Ciuis, Sexagenarius aut circiter, mensibus nouem febri quartanâ conflictatus, ac post multorum Pharmacorum ingestionem viribus omninò destitutus, cum omnem Medicinæ consuetæ vsum abhorreret, ex auditione cognitum habens, Aurum potabile nostrum nec iniucundum assumptu, singulare esse corroboratiuum, illud assumere primâ occasione voluit. Verùm ex Medicorum ipsi familiarium conceptâ ergà me inuidiâ dissuasus, per aliquot septimanas abstinuit, donec summâ necessitate tandem, nempe Morbi longitudine, et vehementiâ, virium collapsu, et frustraneâ aliorum remediorum non sine fastidio adhibitorum vsurpatione, cogeretur ad me mittere pro Auro potabili: quod cum aliquamdiu in consuetis dosibus assumpsisset, atq; hinc contrà inuidorum detrectationes manifestè sensisset vires sibi refici, quotidiéq; Morbum minui, ac penitus abigi: post id temporis hoc Medicamento adeò salutari, tùm ad suos suorumq; Morbos curandos, tùm ad sanitatem conseruandam, carere noluit; sed id hucusq; in possessione retinuit, et fæliciter vsurpauit.

Quartana febris.

VT autem contigit cum prædicto viro, quòd ab inuidis calumniosè persuasus mentem alienam ab Auro potabili priùs habuerit, ità cum plurimis Nobilibus et generosis huius Regni vsu venit, quòd illi in summis suis agritudinibus

hoc lubentissimè vsi fuissent ad suam salutem, nisi ab iisdem calumniatoribus, Medicis quibusdam potius suo lucro quàm egrorum vitæ consulentibus, forent à bonâ suâ opinione abalienati et retracti. Verùm Cordatiores, et quibus non vt pueris, terriculamentum inane fieri potest, profundâ discretione facilè distinguent, quid sibi bonum et salutare potiùs existat, quàm consulteribus huiusmodi lucrosum: quid ab invidiâ proficiscatur, quidà veritate. Atque ideò non semper illorum monitis obsequentes erunt, etiamsi ex liuore animi, tam benedictæ Medicinæ restiterint, et potiùs ægro sanitatem inuiderint, quàm sua placita reprobari concesserint.

Vrinæ stillicidium in prouecta ætate.

MAgister Mathæus Dale, Iusticiarius et Iudex, ætatis 76. annorum, affectu senibus multis consueto vexatus est, nempe perpetuo stillicidio vrinæ: vnde noctes insomnes diesque cum dolore transegit, vt vires tàm ex priuatione somni, quàm cruciatu continuo in illo senio facilè minuerentur. Vigesies et eo amplius in tempore somni vrinam reddere fuit coactus. Hic tantum leuaminis in Auro potabili inuenit, vt ab alijs Medicamentis quibuscunque omninò abstineret. Nam ex eius vsu, dolor et hæc molestia abierunt, et sanitas illi ætati congruens rediit; nec eius vsum reliquit, donec post aliquot annos in locum illum communem nulli hominum vitabilem, ex fato diuino concessit, annorum plenus.

Vxor

VXor eiusdem Septuagenaria, tabida ex Pulmonum vitio et tussi facta, eiusdem Medicinæ beneficio, quasi aliàs moribunda, per aliquot annos sustentata est. Tabes cum tussi.

A

DOminus Guilhelmus Hericke, Eques auratus, ex vxore suâ duas filiolas, vnam post aliam suscepit, quarum singulæ circiter vigesimam ætatis suæ hebdomadam Epilepticis convulsionibus correptæ, obierunt. Epilepsia. Hinc cum tertiam ex eâdem vxore natam haberet, nutricem, cuius lactis vitio reliquas obijsse existimabat, mutauit: aliâ in eius locum receptâ. Cum hæc filiola ferè decimamsextam ætatis septimanam ageret, similiter Epilectica facta est. Vnde Pater sollicitus de salute eius, cum audiuerat meo Auro Potabili eiusmodi infantulos à Convulsionibus sæpè curatos; Nutricem cum Infantula ruri degentes, ad se vocauit: tunc ad me quoq; misit. Huic infantulæ cum de Auro potabili et Essentiâ Auri aliquandiu dedissem (interim non neglectâ Nutricis suæ ratione) filiola benè liberata est, idq; circa tempus Veris. Verum cum eandem Curam circa initium Autumni reiterari consulerem, vt ipsius Morbi radix extirparetur penitus, parentes forte arbitrati, cum benè se haberet, non opus fore, aut fortasse admonitionis meæ immemores quod consului neglexerunt: Vnde in eundem Morbum recidisse suam filiolam animaduertunt. Hinc secundâ vice ad me miserunt, vt incœptam Curationem perficerem: quod et cum Dei gratiâ com-

pleui, et ab eo tempore exactis iam tribus annis, nullum paroxismum sensit.

Epilepsia.

AD eundem modum curatus est ab eodem affectu filiolus Domini Georgij Write Equitis Aurati, eiusdem Medicamenti efficaciâ ac viribus.

Chronica ægritudine desperatus.

IAnitor Domini Henrici Hubbard Equitis Aurati et Iudicis Regij, nomine Iohannes Vnet, ætatis 46. passus est ex Chronicâ ægritudine tantam virium deiectionem, loquelæ priuationem et sensuum debilitatem, vt pro iamiam mortuo haberetur, ac non solùm omnibus valedixisset, sed etiam Campanæ pulsatio eius nomine iterata foret. In quo quasi mortis articulo constistenti Domina Hubbard, de Auro meo potabili aliquantulum adferri iussit, eiq; in os infundi. A quo ille, qui morti erat deputatus, vitæ restitutus est, ex Dei viuificantis virtute et gratiâ. De eiusmodi Raymundus Lullius libro de quintâ Essentiâ loquitur.

MOrtuos appellamus non illos, qui simpliciter sunt mortui, sed secundùm quid, id est, secundùm opinionem Medicorum; illos nempe duco, de quibus vltimatè desperatur, ita quòd à Medicis et à vitæ actibus sunt derelicti in tantum, quòd etiam sensibus non vtantur, &c. Pro mortuis igitur reputati, si vitam ac vires recipiant Quintâ Auri Essentiâ, à mortuis reuixisse dicendi sunt.

HVc quoq; ſpectat alius vir ſenex, vicinus Nobilis Domini Ludouici Leuknar: cuius nomen Robertus Brodebottom, qui ad ſimilem ſeu extremum vitæ ſuæ ſtatum erat redactus, vt pro more, Campanæ ſonitus in Eccleſiâ, per horas aliquot auditus eius de cauſâ foret; Quâ dere cum ſciſcitaretur dictus vir Nobilis, ac ſenem ſupra nominatum in agone exiſtentem animaduerteret, miſit ipſum aurum potabile quod ipſe apud ſe reſeruatũ habuerat, ac hominem à morte ad vitam hoc modo reuocauit. Nam eo accepto in ſomnum incidit, et ſimul in ſudorem, à quo, ſenſus et loquela redierunt, et poſt, ipſa ſanitas. Caſus deſperatus in ſene.

NObilis filia ac hæres Dni. Waltheri Coape, Equitis aurati, Exanthematibus ſiue variolis erupturis conflictata eſt non ſine periculo, cui ad expulſionem iuvandam propinatum eſt Aurum potabile in ſolitis ſuis doſibus: atq; hinc apparuêrunt Exanthemata, et ipſa poſt benè conualuit. Exanthemata.

AD eundem modum quamplurimis alijs in Exanthematis, variolis et morbillis hæc Medicina ad faciliorem eruptionem contulit. Nomina quorum recordor, ſunt ſequentia.

Generoſa Domina, vxor Richardi Ogle Ordinis Equeſtris.
Generoſa quædã fœmina à ſeruitio Dominæ Barret.
Generoſus Iuuenis et Aſſecta Domini Hen. Carye Equitis Aurati.
Eiuſdem Domini filiola in Morbillis.

Eiusdem filius et heres in variolis.

Filiola Dni Rich. Norteni Equitis aurati, in Morbillis, qui, Supervenientè frigore, intrò repulsi magnum periculum intentabant: Verùm assumpta Essentiâ Auri in lacte muliebri dissolutâ, illicò convaluit.

Filiolus Edwardi Cordwell Londinensis Civis.

Servus Magistro Marshe Armigeri, qui tunc temporis habitabat in vico vocato Colemanstreate.

Ancilla quedam inserviens Magistro Roberto Dixon Secretario Dni. Henrici Montague Equestris ordinis.

Alia Ancilla inserviens Magistro Iohanni Morris Mercatori.

Infans Magistri Price servi Regii.

Quotidiana experientia insuper testatur, quamplurimos difficili Exanthematum eruptione, tàm adultos quàm natu iuniores adeò periclitari, vt, licet Morbus per se non magnæ Curationis æstimetur, tamen in præsentissimum vitæ discrimen, ac ipsam mortem haud paucos conijciat: quibus si eiusmodi Medicina probatissima, quæ Cordi in corroborando, et malignam Exanthematum materiam expellendo, suppetias præstet, ad manum sit, ac in tempore et modo debitis propinetur; nullum erit dubium, quin Diuino fauente numine, expulsiuâ virtute auctâ, et materiâ expellendâ subtiliatâ, hoc vno eodemq; Medicamento fælicissimè euadent. Cuius vsus vti semper saluberrimus inventus est ijs qui assumpserunt, ita multis qui eo frui non potuerunt, et immaturâ et dolendâ morte in primo ætatis flore (non raro Medicamentis a superficie ad Centrum, seu a cute ad Cor materiam reuellentibus

bus irritati) succubuerunt, absque dubio ex Dei nutu prosperimos effectus demonstrasset.

NObilis Domina Dorothea Skot, vidua, ætatis 78. annorum, cùm vomitione continuâ quæ ex morbificis causis diutissimè collectis ortum habuit, affligeretur, nec quicquam cibi ac potus retinere posset, atq; hinc viribus extremè deiectis languida foret, Auro potabili accepto refocillata est: Vndè satis conspicuum est, hanc vnam eandemq; Medicinam et interdum vomitiones, vbi à natura requiruntur, excitare, et easdem, vbi superfluæ sunt, sedare. Vomitio continua.

MAgister Napper, Armiger, habitans Oxoniæ, ætatis 60. in Diarrhœam, vnà cum vomitione vehementiori incidit, quâ varie colorata et in magnâ quantitate tàm per aluum, quàm os eiecit, non sine adstantium stupore. Expertus Medicorum non solum eius loci, sed quoq; quorundam Londinensium Curationes, nihil aut parum operis persensit. Nam cum diu ita maceratus esset, vsq; ad extremam euacuationem, et debilitationem totius corporis; licet tunc illa symptomata remiserunt ad tempus; tamen vbi cibis ac potu vires aliquatenus recuperasset, mox in idem malum inciderat, per multas vices successiuas per integrum annum. Tandem, quasi desperans de hactenus vsurpatis Remedijs, filium suum ad me ablegauit, vt et casum patris exponeret, déq; meo Auro potabili quid ipsi apportaret. Hinc breui Morbus remittitur, et tandem vir dictus sanitatem recuperauit, vt Oxoniensium plurimi norunt, et hîc Londini attestati sunt hoc ipsum, non sine omnium admiratione. Diarrhœa cum vomitione.

Puerperæ symptomata.

VXor Magistri Guihelmi Wiseman Iurisconsulti, post partum incidens in symptomata difficillima, nempe fluxum tàm per matricem quàm aluum, vnà cum perpetuis vigilijs et virium imbecillitate, vnde in præsentissimum vitæ periculum, prout in eiusmodi puerperij casibus accidere solet, coniecta, nostro Auro potabili cum Essentâ auri, quibus aliquoties per vices ordinarias vtebatur, sanitati integræ restituta est.

Febris Endemia.

DOminus Edwardus Barret Eques Auratus, in Comitatu Essexiæ quandoque commorans, vbi cum ex febri Endemiâ, istis locis vtpote palustribus, quotannis populariter grassante bis diuersis vicibus decubuisset, toties beneficio huius Medicinæ Aureæ ab ista lue perfectè liberatus est. Necille solùm, sed plurimi ex seruis eius, vltrà denos, diuersis temporibus eodem Morbo laborantes, inter quos œconoma præ cæteris miserrimè afflicta est, vt omnes de vitâ eius desperarent; nihilominus ex Dei gratiâ eodem Medicamento breuissimè sana euasit. Sunt autem illæ febres istis locis satis morosæ, quæ multos menses plerumque perdurare solent, nec facile Remedium huic malo accommodatius inuentum est. Eodem modo innumeri ibidem ab his febribus curati sunt, quos omnes recensere non est huius loci: veluti quoque idem Morbus in Cantiæ Comitatu frequentissimus est, ijsdem ex causis, vbi sæpissimè quoque nostræ Medicinæ efficacia, eodem fælicissimo effectu satis cognita est.

Magister

MAgistet Temp. Sauage, Iuris Ciuilis Doctor eodem affectu Endemio febrili in Essexia decumbens, me ad se aduocauit pro huius mali Curatione. Ad quem accedens, antequam quid Medicinæ administrassem, video ipsũ incidisse præterea in Conuulsiones seu Contractiones partium extremarum, Manuum, Pedum, Oris, &c. Huic cum dosim vnam de quintâ Essentiâ auri in pondere quatuor granorum vnâ cum Auri potabilis cochleari propinassem, post paucissimas horas symptomata ista grauissima, subsequente sudore copiosissimo, cessârunt; ac mox, eâdem Medicinâ reiteratâ, omni morbifico affectu liber euasit. Febris Endemia cum conuulsionibus.

IDem, anno præcedenti aut eo amplius à Morbo Chronico, quo diu afflictus, Medicorum eius loci, vt et quôrundam Londinensium, consilio vsus, nihil inde leuaminis sentiens, adeò vt pro desperato haberetur, nostro Medicamento, et auxilio, post Deum, non destitutus, sed integrè curatus fuit: veluti plurimi eius ditionis, si opus fit, attestari possent.

HOc ipso anno iam currente, cum idem vir clarissimus febri malignâ populariter grassante hic Londini corriperetur, ad hanc quoq; Medicinam confugiens Dei auxilio præsentaneam inde opem reportauit ex assumptione illius per aliquot vices repetita. Vnde breui domum ab hinc per 17. miliaria se contulit. Verùm aeris aut victus repentinâ inopportunitate concitatus, in symptomata conuulsiua (quæ olim quoq; passus fuerat ab assumptis quibusdam Medicamentis non conuenien- Febris maligna.

uenientibus, incidit. Misit itaq; ad me demùo pro quintâ meâ Essentiâ Auri; quâ propinatâ omnes isti adfectus subitò sedati sunt et penitus sublati, valetudine integrâ mox subsequutâ.

Obstructiones viscerum.

THomas Driwood in Essexiâ, vir bene notus et satis locuples, ætatis 30. annorum de Northokenden, ex occultis quibusdam obstructionibus, aliisque causis, languorem sensit diuturnum, vnde in maciem corporisq; absumptionem vltimam deuenit. Hic præsentissimam Dei manum in hoc Auro Potabili sentiens, sanitatem integram est consecutus.

In difficultate partus.

VXor eiusdem in difficultate partus, et imbecillitate post partum, accepit quoque hanc Medicinam, atque hinc speratum affectum, nempe sanitatem.

FIlia eorundem circiter quatuor annorum, diu quoque affectu molestissimo laborans, hausta exiguâ quantitate Auri potabilis, vomitione eiecit viscosam et lentam materiam in notabili copiâ, vnde, cum nulla alia Remedia admitteret, mox bene se habuit, et valetudinem integram recepit.

Difficultas respirationis.

FIlioa Iohannis Fanne Ciuis Londinensis in vico Aldersgate habitantis, quinq; nata annos, ex inveteratâ obstructione viscerum nutritionis, et thoracis,

thoracis, difficillimè respirans, Aurum potabile bibit vnâ solummodò vice, vnde per vomitũ, mucilaginosam, et vitri instar liquidi lentam materiam, quæ vel cultro dissecanda foret, eiecit, atq; sic sanior euasit.

Morbus Caducus.

MAgister Guilhelmus Snelling piscium Mercator, in plateâ Thamisis habitans, filiolum habebat ætatis vnius anni Morbo Caduco laborantem, sed frequentiùs, nempe vigesies vno die vexatũ: qui cum per aliquot dies ità miserrimè affligeretur, nec quid auxilij ab vllâ aliâ Medicinâ sentiret, paucis in diebus cum Essentiâ Auri à malo tàm horrendo liberatus est, nec ab eo tempore (ab hinc tribus annis) vnquam recidiuam passus est.

Epilepticæ Convulsiones.

ANcilla Domini Thomæ Smyth, Equitis aurati, circiter ætatis 22. annorum, grauissimis Convulsionibus et symptomatibus Epilepticis dies et noctes incessanter excruciata, Remedia aliorum, vtpote Clysteris iniectionem, nec non alia experta est absq; fructu. Tandem itur ad nos. Ego cum hoc Arcano, sanitatem, Deo dante, Morbo curato reduxi.

Colicus dolor.

INfantula ætatis Anni vnius cum dimidio, filia Domini Edwardi Barret ordinis Equestris, grauiter diu conquesta est de magno cruciatu et tormine ventris. Domina Paget Baronissa, Infantuli huius Avia dederat ei Cochlear vnum potabilis Auri. Illa in-

continenti euomuit crudam quandam materiam et pituitosam, vnde benè se habuit per duas horas. Postea torquebatur vt prius et forta sse vehementius: sumpto autem Auro potabili, iterum euomuit, scilicet, viscosam materiam diuersis coloribus tinctam; tunc dormiuit per horam integram. Subitò autem expergefacta è somno moribunda videbatur. Omnia enim Mortis signa comparuêre, cum animi deliquio, faucium lapsu, &c. adeo vt Domina Paget, per totum illud tempus Infantulam in amplexu et supra genua gerens, coacta fuerit cum violentiâ aperire eius os, et tertiâ iam vice infundere de Auro potabili cum Cereuisiâ mixtâ, quod tum denuò vomitum promouebat. Erat autem ista materia, in formâ nigræ et malè olentis mucilaginis. Postea autem bene se habuit Infantula.

Ex Morbo Marasmus.

MAgister Tho. Allin Armiger, 60. annos natus languebat diu. Tandem viribus omninò prostratis ad tabem vsq; meam implorat opem. Hic Auro potabili restitutus est integrè, idq; paucis in diebus absq; vsitatâ Pharmaciâ.

Quartana.

MAgister Robert. Small Attornatus, et studiosus Iuris, de hospitio vocato Fernifalls Inde, ætatis 35. per multos menses quartanâ laborabat satis forti, Ictericus etiam erat: qui cum à cæteris auxilijs parum aut nihil iuuaretur, Auro potabili aliquot vicibus assumpto integrè curatus est.

Similiter

SImiliter à quartanâ febri eodem Medicamento liberatus est Anthonius Tuttesham, 20. annorum, filius Anthonij Tuttesham generosi, de hospitio vocato Staple Inde. Quartana.

FIliolus Domini Iohannis Talesburrow Equitis Aurati, circiter quatuor annorum, febri Endemiâ in Essexiâ populari decumbens, cum abhorreret ab omnibus alijs assumendis Medicamentis, accepit Essentiam Auri, nec non Aurum potabile aliquot vicibus, et perfectè curatus est. Febris Endemia.

FIlia Domini Arthuri Capel Equitis Aurati, circiter 14. annorum ætat. post ægritudinem diuturnam in tabem et virium absumptionem incidit: Pro quâ pater ad me misit, et de Auro Potab. aliquid expetijt, quo illa breuissimè ex Dei gratiâ, optimam valetudinem recepit.

ELizabetha Elward famula et cognata Edwardi Rugham, Peste infecta fuit. Cum itaq; Nobilis vir Dominus Kneuet Baro, *Aulæ Regiæ Londini* præfectus, ipsi Edwardo Rugham, qui inseruiebat dicto Baroni in Aulâ Regiâ, de Auri mei potabilis viribus in hoc casu narrasset, ad me missum fuit pro eo, quo, dicta Elizabetha perfectè reconualuit. Pestis.

Paralysis. FRanciscus Wonnam de Darkin in Comitatu Surreij, Colonus, ex Paralysi et neruorum resolutione totius corporis laborabat. Huic Mr. Guilhelmus Radcliff de Darkin Armiger, nonnihil de Auro potabili, quod pro suo vsu contra Calculum magno cum sui leuamine à me acceperat, propinauit; vnde ille ab affectu grauissimo liberatus est, ità vt manibus et pedibus pro libitu vti posset, vt prius.

Paralysis linguæ. INuenis quidam generosus, ætatis circiter 17. annorum, nomine Iohannes Studolf, moratus in ædibus matris suæ viduæ prope Darkin prædict. Paralysi linguæ vnà cum vomitione alimentorum correptus fuit. Ad quem vocatus, cum ei per tres ferè dies præsens, de Auro nostro potab. iteratis vicibus propinassem, loquela redijt, vomitus cessauit, et breui reconualuit. Verùm, vt intellexi ab eius amicis, anno inde exacto, in eundem Morbum recidit: quo, antequam pro Medicamento mittere potuerat, extinctus est.

Asthma cum tussi. MAgister Iohannes Coles, alias Capitatenus Coles dictus, 44. annos natus aut circiter, incidit in grauissimum et diuturnum affectum Pulmonum, cum Asthmate et tussi, necnon sputatione purulentâ: vnde in tabem et corporis absumptionem deuenerat: qui continuo Auri potabilis vsu perfectissimè sanitati restitutus est.

Seruus

SErvus Domini Edwardi Barret Equitis aurati, cui nomen Henricus Smith, loquelæ vsu ex Paralysi destitutus fuit. Ad quem curandum misit ad me eius Dominus iam dictus pro Auro potabili. Quo recepto, eiq; per aliquot vices propinato, valetudo integra ipsi redijt, cum sermone. Paralysis linguæ.

SErvus Domini Thomæ Smith Equitis aurati, Quartanâ febri aliquandiu afflictus, cum nihil sibi proficuum sensisset ex Remedijs quæ adhibita fuerant, tandem Auro potabili perfectè curatus est. Quartana.

VXor Magistri Seabright generosi viri Londini benè noti, 60. annos vel circiter nata, diuersis affectibus, vtpote Convulsionibus, Paralytico stupore et sensuum diminutione sæpenumerò vexata, aliquoties releuata fuit vsu Auri potabilis nostri. Quod vt eo maiores vires in tanta materiæ copiâ exerere posset, monui, vt de Essentiâ Auri sæpe quid assumeret. Ex cuius assumptione eiecit Melancholicam et nigram materiam copiosam; A quo tempore dictis symptomatibus nunquam perturbata fuit. Convulsiones cum stupore.

Obstructio viscerum.

MAgister Iohannes Sherington Londinensis Mercator, filiolum habuit circiter tres annos natum: Cui aliquandiu ægrotanti et emaciato dederunt quædam contrà vermes, sed absq; effectu, quia omnia peiora reddi visa sunt. Verùm postquam de Auro potabili nostro per aliquot vices accepisset, vomitione materiam viscosam et crassam eiecit, vnde obstructionibus viscerum reseratis optimè reconvaluit.

Contra abortum.

VXor eiusdem Iohannis Sherington imprægnata, propter accidentia quædam abortum verita, idem Medicamentum sumpsit, et bene suo tempore sanum fœtum edidit. Ex quibus apparet, hoc Medicamentum esse diversissimarum virtutum: nempe fœtum mortuum, vt aliquoties retulimus, expellere: et viuum conseruare, ne ante tempus expellatur per abortum.

SImiliter iam memorata recens nata filiola, sextum agens mensem ætatis, ægritudine correpta est vehementi: Cui idem, auxilium Medicum præstitit,

Vidua

VIdua Magistri Henrici Coles (habitans in vico vocato Colman streate) tum recens ex Peste mortui, cum ipsa prægnans simul à morte Mariti contagio infecta esset, et reliqua auxilia tàm pro se quàm fœtu vsurpanda in hoc casu nimis fortia reformidaret, (quippe quæ abortum absq; dubio et mortem ipsius atq; fœtus accelerassent) vsa est ex Dei nutu meo Auro potabili vnà cum Essentia; et illa vnà cum fœtu saluata et liberata est. Pestis in prægnanti.

MAritus obiit; vxor eodem Morbo occupata saluatur: quæ aliàs mortis causam, nempe fœtum apud se gestauit. Nihil hìc nisi manus Diuina videtur; quæ per Aurum potabile mirabiliter operata est. Taceant itaq; inuidi, et Dei miracula speculentur.

EDmundus Nusum habitans propè Charingiam Crucem ante Aulam Regiam, ætatis 40. Chronico diu laborabat Morbo. Tandem in grauissimo suo affectu, vocauit ad se Medicum huius Ciuitatis, virum satis doctum et notum: qui assistens suâ operâ patienti in præscribendis et porrigendis consuetis Remedijs non defuit: adeò vt nihil intentatum relinqueret, quod existimaret ipsi profuturum. Interim cum nihil proficeret, vxori ægrotantis mortem viro suo in propinquo esse nunciauit. Tum misertus huius, Nobilis quidam vir ægri vicinus, misit ad me suum seruum vt ad dictum patientem venirem. Venio, et Morbus Chronicus.

Pharmacopœum ante ostiũ inuenio, qui me his verbis affatur: In vanum laboras. Respondeo: Etiamsi nihil fortè profuturus sim, certè obesse illi nolo. Ad ægrum cum accessissem, nec aliquam spem vitæ superesse perspexissem, nihil illi aut astantibus pollicitus, dedi tamen aliquantulum tentandi gratiâ de Auro potabili, idq; iteratis vicibus singulis ternis horis, per totam iam instantem noctem. Vndè ex Dei gratia, letho propinquus et quasi destinatus, reuixit, reualuit et restauratus est, non sine omnium admiratione adhuc superstes.

Casus deploratus.

MAgister Guilhel. Parkinton generosus, propè ibidem habitans, et satis notus, periculosè decumbens, eodem Medico vsus est per longum tempus. Ipse quantum possibile fuit, Remedijs omnis generis curationem instituit: æger tamen neutiquam leuatus est. Imò deploratus est habitus à Medico ipso, à Coniuge alijsq; amicis. Ad quem tandem vocatus, propinaui quoq; ei nostrum Aurum potabile, maximè verò Essentiam auri; et sic Deus ille qui vulnerat et sanat, qui in fauces mortis nos inijcit, et iterum eripit, per hoc medium hunc virum integræ restituit sanitati, vt adhuc viuat.

Febris acuta et ardens.

FIlius Pharmacopolæ paulò antè nominati, cui nomen Nathan Darley, correptus quoq; Morbo grauissimo acuto, nempè febri ardente, vsus est non solùm iam nominati Medici, sed plurimorum quoq; aliorum auxilijs; quibus parùm proficientibus,

ac

ac omnibus cum Patiente in peius tendentibus, cùm omnis sensus et loquelæ vsus abesset, et mors quasi ob oculos ægroto versaretur, pater desperans et properans sub mediâ coucione diei festi, ad me venit, opemque meam postulauit: cui volens cum morem gererem, ægróque de Auro potabili propinassem, idque aquoties repetiissem, ille mox ex Dei gratiâ refocillatus, vires et sanitatem recuperauit.

EX quibus proximis tribus casibus, quasi ab vno eodemq; Medico, in vno quasi vico seu loco ac fere tempore derelictis, et ab vno Auro potabili demum curatis, quilibet perspicere potest, me non nisi vocatum accessisse tum, cum omne auxilium humanum agris denegatum esset ab aliis, et nostram Medicinam singularem benedictionem à Deo optimo Max. accepisse. Vnde non invidiâ et calumniis prosequenda et extenuanda, sed pro Dono Dei singulari honoranda et æstimanda sit. Ne quis autem ideò fastidiat hoc Medicamentum, quòd vnum et simplex, multisque Morbis et agris accommodatum sit: sed ideò magis extollat, et in precio habeat: quia quò quid simplicius, eò veritati, quæ ipsa simplex, proximius, et è contrà. Adhæc, vulgò dicitur, Frustrà fit per plura quod potest fieri per pauciora, vt in omni vitâ, sic quoq; in Medicinâ. Hinc Damascenus inquit, Scelus est, vti composito, vbi simplex Medicamentum profuerit.

EX hactenus productis, et lectori candido absque vllo fuco fideliter partim ex Anglicano sermone translatis, partim in formalibus suis retentis testimonijs, quilibet, (quem non à veritate fallax opinio aut praua distorsit natura, inuidiæ Morbo penitus obsessa) iudicare et discernere poterit, an non hæc nostra Medicina, Aurum Potabile verissimè dicta, sit ex maximè salutaribus, tutis et efficacissimis Remedijs, quæ hodierno die sunt in vsu; tum ad Morbos deploratos, spe ferè omni abiectâ, humanoq; auxilio denegato, curandos, vireſque ægrorum mirificè refocillandas cum Cordis singulari corroboratione: tum ad cuiusque sanitatem conseruandam et retinendam. Quod si ita est, videnturilli ipsi qui me hactenus contrà Dei mandatum, Christianam charitatem, veritatis amorem, proximi necessitatem, et fortassis etiam contra, propriam conscientiam odio plus quàm viperino prosecuti sunt, meaque omnia veracissima facta et dicta pro nihilo habuerunt, et in chartis suis maledicis mille modis me hucusque onerârunt: non solùm mihi, sed omnibus bonis, tam summæ quàm infimæ sortis hominibus, maximam et deplorandam iniuriam intulisse; Mihi; quòd veritatis amanti, et opera charitatis exercenti, in faciendâ hac Medicinâ alijsque communicandâ, conuitia pro honore, contumeliam pro labore, et blasphemiam pro munere retulerint: Bonis quibuscunque, quòd pro suo posse impedire conentur, ne hoc illis ministretur

ad

ad ſanitatem recuperandam (quod multoties efficaciſſimè opitulatur vbi alia quæcunq; remedia omnino ſunt fruſtranea.) Verùm ille, qui cordium ſcrutator eſt et Iudex, vt illis liuidis viperis ſecundùm merita faciet recompenſationem; ſic ſynceris et benevolis Donorum Dei veritatiſque ipſius amatoribus, ſecundùm gratiam et miſericordiam ſuam, quæ eſt vita et ſalus in Chriſto Domino noſtro, largiſſimè concedet. Quòd ſi reſpiciamus ad antiquorum medicorum, longe ſuprà Galenum, ætatem, et quorundam medicamenta rariſſima, inueniemus à propoſito noſtro non multò alienum illud, cuius meminit Quintus Curtius libro tertio in rebus geſtis Alexandri Magni, qui cum difficillimo et lethali ægritudine detineretur, et Remedio præſentiſſimo indigeret, nec admitteret in medicando moram, quia ad certum diem cum Dario hoſte manum conſerere promiſiſſet, conſilium iniuit cum amicis ſuis ac Medicis, quibus vteretur Remedijs in hoc perdito ſtatu. Vſitata Pharmaca invalida reputauit: ignota non admittebant Medici. Vnus tamen ex eis, nomine Philippus Acarnanus, pollicitus eſt concinnare Regi Medicinam et ſecuram et ſatis efficacem, licet reliquis Medicis incognitam. Parmenio autem, quem Alexander maximè præ cæteris ſuis nobilibus fidelem ſibi adiunxit, Regem dehortatus eſt, ipſique ſuaſit vt à Philippo præcaueret; illum mille Talentorum munere à Dario eſſe corruptum. Verùm Alexander poſt mirabilem ſui à Morbo liberationem per Medicum dictum, in calumniatorem animaduertere, quem propter proditionem pòſt occidi iuſſit, Medicumq; fideliſſimum ſuæ poſt Deum ſanitatis authorem præmijs decorare. Cuius Medicinæ operationem noſtræ non abſimilem, dicto loco in hunc modum legimus. *Vt verò Medicamentum ſe diffudit in ve-*

nas, sensim toto corpore salubritas percipi potuit: Primò animus vigorem suum, deinde corpus quoque expectationem maturiùs recuperauit: quippe post tertium diem quàm in hoc statu fuerat, in conspectum Militum venit, nec auidiùs ipsum Regem, quàm Philippum intuebatur exercitus, prosequisque dextram eius amplexi grates habebant, &c. Hæc ille. Similiter satis ab experientiâ et rei veritate innotuit, quòd hoc nostro Medicamento quamplures vel eodem Morbi genere, quo Alexander ille releuatus, vel similibus aut grauioribus decumbentes Heroes, Nobilesque fœminas, ab alijs Medicis derelictos, et desperatæ vitæ, breuissimo tempore ex Dei nutu curauerimus, et optimæ sanitati restituerimus. Idcircò vos, vt Nobili prosapiâ ità ingenio ornatissimi viri, quicquid à calumniatoribus contrà me mouetur, pro nihilo æstimabitis: qui, non tàm vestram salutem, quàm meam perniciem: non tàm rei veritatem, quàm propriam vtilitatem respiciunt: vosque potiùs sopori perpetuo consecrarent, quàm vel tantillum ab inuidiâ suâ recederent. Vestrum erit, album à nigro, falsum à vero, et lumen à tenebris discernere; méque, veritatemq; ipsam patrocinio vestro defendere et vindicare. Quòd si quis vestrûm circa quædam iam prolatorum dubitet; En habetis nomina singulorum in quibus de veritate inquirere poteritis, veluti et scripta authentica plurimorum apud me videbitis. Hoc sat scio, omnes honestas personas, hoc Auro potabili curatas et sanatas, tantum Deo gratiæ habituras, vt agnoscant in hoc Dei beneficium, nec cum nouem illis ingratis, à Saluatore immediatè restitutis, perpetuo silentio præterituræ, ne dicam contrà conscientiam denegaturæ sint. Ab ijsdem discere licet, quòd omnibus hoc profuerit, nec vlli nocuerit; quòd tam tuta, quàm efficax et iucunda sit Medicina, et verè Regia, cuius est

benefa-

benefacere omnibus, et ab ingratis non benè audire. Producant calumniatores contraria, ac producta à nobis tenebris obliuionis inuoluant, si poterunt: aut pudoris et conscientiæ propriæ non immemores, taceant in perpetuum. Non has Curationes Medicinales verè reales, et hominibus ægris derelictis vtilissimas, cum suis tricis et quisquilijs grammaticalibus (quibus si verba subtrahes, nihil rerum dixisse videbis) ad nullam rem nisi excitandas rixas, et veritatem obfuscandam aptis, delebunt. Imò illæ in honestorum omnium mentibus insculptæ manebunt, cum horum maledicæ chartæ non oculis aut auribus dignæ, sed alijs vsibus vilioribus mancipandæ censebuntur. Ne vnicum inuidi illi casum referre poterunt, in quo hæc Medicina occasionem noxæ alicuius præbuerit: à quâ tamen aliæ præstantissimæ compositiones veterum, vt Theriaca, Mithridatium, et innumeræ aliæ non semper sunt immunes, præsertim si in manus imperiti inciderint. Non omnibus, quibus vnquam propinata est, (dicent fortasse) profuit ad vitâ, quoniam aliqui mortui sunt. Verùm his respondeo: Mortis eorum, Medicinam hanc non fuisse causam: Sed morbum lethalem et derelictum ab alijs. Sciant omnes (inquit Hippocrates) Medicinam mala omnia tollere non posse. Fatale enim punctum evitare nemo potest. Impedimentum igitur non est in Medicinâ ipsa, sed in imperscrutabili Dei consilio, qui non vult vt ex omnibus Morbis curari possint omnes ægri; cum interdum illi nec corpus ab intemperantiâ, nec animam à peccatis (quorum merces mors est) liberari expetant.

Obiectio.

Solutio.

Hipp. lib. de Arte.

DE TERTIA PARTE QVÆ continet vsum huius Auri Potabilis.

QVod Philippus Macedonum Rex olim de Auro dixit, eo omnes Ciuitates, arces, propugnacula, castella etiam munitissimâ oppugnari et expugnari posse: id nos, vtiliori ad hominum salutem modo, de Auro Potabili verè affirmare possumus: quòd (nimirum) vires eo corroborari, Morbus eijci, velut hostis, corpus, instar Castelli in sanitate conseruari possit, dummodò ritè administretur, quod est Medici Dogmatici. Hîc enim veluti Capitaneus æquè contrà hostem ijsdem legibus, artibus, studijs, stratagematis et apertâ acie pugnare tenetur, nec minori authoritate aut gloriâ. Hostes autem inuisibiles et ex insidijs pugnantes, quo sunt perniciosiores visibilibus et in aperto constitutis: ita et Morbi atrociores sunt quibuscunq; alijs externis inimicis, quippe qui ciuile et intestinum bellum intra ipsa hominis viscera moueant. Ex quibus si

Medicus

Medicus victoriam seu stratagemate seu apertâ vi reportet, non immeritò AEsculapio debetur gallus, victorique brauium. Verùm prout belli gerendi contrà hostes armatos nunc longè aliud est institutum quàm antiquitùs, inuentis tot nouis bellicis machinis et armis, vti stultum sit ad Arietes et onagros, et eiusmodi antiquorum nostro tempore redire: ita quoque contrà hostes corporis ipsissimos Morbos, et si vetus pugnandi ratio non omninò reijciatur: tamen si qua noua auctaria ei accesserint, quale inprimis est hoc Aurum Potabile, inter alia rariora Chymica rarissimum, insanum videtur ea velle spernere, et ad vulgarissima et viliora et effectu et pretio, recurrere. Sint Militibus machæræ, frameæ et pugiones, quia hæc vetusta arma, vt et clypei et vmbones: at ne negligantur interim Tormenta et Bombardæ quas Muschettas vocant, cum sint noua: imò hæc illis præferantur, prout effectus mirabilis harum demonstrat. Ita in suo precio maneant Electuaria, syrupi, pillulæ, et puluercs quicunq; ad Morborum expugnationem probati longo vsu. At ne Aurea vis, quæ sẽper celebratissima fuit, inter postrema recensеatur; quæ cum in Auro potabili sese exerat, hoc Medicamentum cæteris vt longè precioſius, ita efficacius existit. Antiquis Militibus dura lex posita fuit, non cedendi, at gnauiter pugnandi contrà hostes. Medicis Dogmaticis et in Academijs promotis sua conscientia Iuramento Hippocratico firmata itidẽ suadet, iubet et vrget, non cedere Morbis quocunq; modo: at in eorum expugnationem velle vti efficacissimis quibuscunq; remedijs, siue veteribus, siue nouis, dummodo tutis et iucundis, absq; alterius præiudicio, seu inuidiæ seu præeminentiæ. Hippocrates Imperator, Galenus Rex, Auicenna Princeps nobis omnibus placeat. Interim, Dies, Diei magister est, nempe posterior prioris, et

quælibet ætas habet ſuos riuos donorum ex immenſo illo omnis boni fonte, Deo, ſcaturientes. Inter quæ hoc noſtrum Aurum potabile, ad hominum Morbos curandos vtiliſſimum, non minimum eſt. Ideòq; non niſi à Momis (qui nihil probant, niſi quod ipſi fecerint) aut Mimis (qui huic ſimile aut longè præceſſens ore promittunt, re non præſtant) aſpernandum erit; quales inter Medicos Dogmaticos, qui habentur pro ſtrenuis et expertis viris, inueniri non opinor. Cum verò quilibet ex ægris, aut etiam ſanis, qui nobiſcum hoc vtiliſſimo Dei dono ad hominum ſalutem conceſſo, vti et frui cupiunt, præſentem Medicum doctum vbicunque habere nequeant, quamuis ex antè dictis Epiſtolis et relationibus ſatis de vſu conſtet: tamen hac tertiâ et vltimâ huius libri parte, de eo, ſeu vtendi modo, adiectâ Morborum et ſymptomatum ſingulorum quibus commodiſſimè adhiberi poſſit, enumeratione (velut promiſimus) tractabimus.

Eſt autem hæc noſtra Medicina in triplici differentiâ ſeu formâ, ne quis erret in nominibus vel adminiſtratione eius. Primò, quando ſolutio Auri eſt facta ſuo proprio menſtruo, tum, menſtruo detracto vſq; ad conſiſtentiam gummi liquidi coloratiſſimi (vt Lullij vtar verbis) et vnctuoſiſſimi, affunditur ſpiritus vini, qui hinc tingitur colore ruberrimo, et ſeparatis fæcibus albis manentibus in fundo, conſeruatur per ſe in vitro, vocaturq; Tinctura Auri Medicinalis. In quâ formâ poteſt tranſmitti et geſtari etiam ad remotiora loca leuiori onere, et abſq; ſui corruptione diutiſſimè eſt perdurans. Atq; hanc conſtituimus primam formam.

Prima forma.

Accipitur iam huius Tincturæ vncia vna, diluitur cum vncijs ſedecim vini potentis, aut Hiſpanici aut alterius albi: tunc nominatur Aurum illud potabile cuius toties fecimus mentionem. Et cochlear vnum

Secunda forma.

aut

aut duo pro vice, vel etiam vnciam vnam in prædictis Morbis adhibuimus, aut adhiberi debere ſtatuimus. Sit hæc ſecunda forma.

Tertia forma eſt, cum ſpiritus ille vini ita tinctus ruberrimo colore, lento igne balnei abſtrahitur, dein vitrum transfertur ad cineres, et ediſtillatur phlegma ad ſiccitatem materiæ. Tum denuò recens vini ſpiritus ſuperfunditur: materia ſoluitur: humiditas vt ſuprà ediſtillatur donec materia ſicca ſit vt pulueriſetur: rurſus fæces in vitro remanebunt. Iſtudq; opificium toties repetitur, ſegregatis ſemper ſubſidentijs ac fæcibus, donec nullæ ampliùs fæces in ſolutione remaneant. Tum demum materia ad ſummam puritatem reducitur, et Eſſentia Auri nuncupatur. De quà, 2. aut 3. grana, aut ampliùs pro Morbi ratione, cum aquis aut liquoribus accommodatis adminiſtrare ſum ſolitus. Tertia forma.

Qui itaq; deſiderauerint de hac Aureâ Medicinâ habere aut vſurpare, poterunt eam vel vt Aurum potabile, vel vt Tincturam Auri Medicinalem, vel vt eiuſdem Eſſentiam à nobis accipere, et ſuis vſibus diuerſis accommodare.

Aurum Potabile cum vino mixtum, in omnibus Morbis abſq; vlteriori permixtione aut additione, ſatis eſt conueniens in noſtris regionibus, vbi (cum temperatior ſit äer etiam æſtiuus) in vino datũ eſt affectibus calidiſſimis, in quibus plerumq; exoptatum refrigerium poſt id, magis quàm poſt vlla iulapia, aut cremores, liquores aut aquas ex violis, hordeo, amygdalis et ſimilibus ſequutum eſt: vt patet ex noſtris et aliorum experimentis ſuprà notatis. Nihilominus, vbi äer intentior, et conſuetudo loci, aut Medici præſentis diſcretio ſuaſerit, temperari poterit hæc mixtura cum aquis appropriatis, aut in eis omninò miniſtrari.

Vbi verò æstus vehemens, vel aliàs Morbi aut personæ necessitas requirit, vsus erit crebrior et aptior Tincturæ ac Essentiæ: quia vtraq; cum alijs pro libitu permisceri poterunt: nempe cum frigidis et appropriatis: Tinctura cum liquidis, Essentia cum siccis aut liquidis pro arbitrio sumptis.

Duplex itaq; vsus primò in sanis; secundò in ægris, vt duplex Medicinæ Practicæ finis: aut sanitatem præsentem conseruare, aut amissam restaurare.

DE

DE VSV AVRI POtabilis in ſanis.

OMnes Medici, tam qui partim ex priori noſtro Tractatu, partim hic in præcedentibus citati ſunt, quâ innumeri ferè alij, quos nominatim non advocauimus, conueniunt in eo, quòd Aurum potabile, ad ſanitatem cuiuſq; conſervandam in quacunq; temperie corporis humani, ſit vtiliſſimum: quòd imminentes Morbos prohibeat: Cor, ſpiritus vitales et vires reſtauret, ſanguinis boni generationem adiuuet, atq; hinc virile ſemen augeat, et ad generandi actiones in vtroq; ſexu mirificè faciat, ſterilitatem remoueat, abortum in fœminis præcaueat, partum acceleret, canos retardet, ſenium immaturum emendet, Iuuentutem vegetiorem inducat et conſeruet. Hæc adeò ſunt nota partim antedictorum rationibus, partim proprijs et ſecretis experientijs, vt nullâ hîc probatione egeant. Adhæc, ab Epilepſia, Apoplexiâ, Leprâ, Hydrope, Cancro, Arthritide, Febribus omnis generis, tàm iuvenes quàm ſenes ex parte præſeruat. Et in ſummâ, omnibus affectibus ſeu Morbis à materiali cauſâ orituris, quocunque nomine appellentur, reſiſtit, et materiam antecedentem et ex quâ generari poſſent, ſubtrahit per vias Naturæ conuenientes.

Hi,

Hi, qui ad sanitatem conseruandam eo vti volunt, saltem simpliciori modo, id assument: nempe, si id fieri possit aut libeat, in lecto; sin minùs, extra, pro vice cochlear vnum aut duo ieiuno corpore, quò sæpiùs eo melius. Si enim quisquam id sibi vtile fuisse ex binâ vel ternâ assumptione sentiat, eius dosin augere vel minuere poterit. Nihil enim periculi est in aucta dosi, modò omnem mediocritatem non excedat; vt est in Croco, Theriacâ et alijs Cordialibus, aut purgantibus. Si quis etiam vnâ horâ aut duabus ante prandium aut cœnam, aut etiam vesperi dormiturus (conciliat enim somnum, et digestionem absoluit) eâdem quantitate assumat, pro necessitatis aut instituti ratione; in eo non peccabit. In Morbis qui ad motum lunæ reguntur, præcauendis, vt Epilepsiâ, Mensium inordinatione suis temporibus; contrà illam, tribus aut pluribus diebus ante Nouilunium et plenilunium: contrà hos, quibus diebus instare solent.

Quòd si verò quis, vt euidentiùs operetur, non erit contentus hac simplici assumptionis formâ, sed cum quibusdam ex proprietate Morbum præcauendum respicientibus vti malit, ille, vt antè dictum, ex Medici præsentis consilio, eiusmodi quod libet, adiungat.

DE

DE VSV AVRI POTABILIS IN AEGRIS.

IN ægris, Dosis est eadem, aut paulò maior, vel etiam minor, pro personarum et morborum respectu. Cõmuniter datur cochlear vnum de Auro potabili: guttæ aliquot de Tincturâ permiscendâ liquori: grana 2. aut 3. de Essentiâ. Vbi dosis maior necessaria sit, duplicanda est, aut triplicanda simplex, seu duo cochlearia vel tria, vsq; ad vnciam vnam de Auro potabili dantur. De Essentiâ, ad grana quatuor ac sex: De Tincturâ eodem respectu. In extremè debilitatis aut nauseabundis, primò dimidia dosis, vel tertia pars eius sufficit, quæ deindè augenda pro viribus, quemadmodum hæc omnia ex antè relatis exemplis satis clarè apparent. Conuenit etiam Infantulis Essentia Auri. Accipiatur eius granum vnum, soluatur in lacte muliebri si placet: huius mixturæ pauxillum, et postea plus, securè datur secundo aut tertio post partum die: Atq; æquè securè potabile Aurum in mediocri quantitate cum liquore mixtum. Dosis.

Singulis horis, binis aut trinis interiectis, iuxta Morbi exigentiam securè repetitur medicina pro libitu toties, donec effectus speratus consequatur, Morbus decrescat, viresq; augeantur. Quoties.

Datur omni tempore, mane plerunq; ieiuno Stomacho, aut duabus horis sub prandium aut cœnam: Etiam in nimis repleto ventriculo post Epulas contra indigestionem. Digestionem enim absoluit, et Morbos præcauet, qui ab indigestione proueniunt. Ad conciliandum somnum noctu datur, aut alias vrgente necessitate, quacunq; hora. Quando datur.

Effectus. Effectus huius medicamenti sunt, Cordis corroboratio; spirituum vitalium atq; ipsarũ virium infirmarũ restauratio, idq; semper quantum homini possibile: quod tàm astantibus quàm ægro innotescit, et ex somno leuiori insequente vt plurimùm: velut etiam ex doloris mitigatione, vel symptomatum vehementium sedatione percipitur. Sæpè sudor superuenit: nonnunquàm vomitio: aut vrinæ copiosa emissio: aliquando, licet rarius, alui subductio: eaque omnia pro Morbi, partium, et ægri differentiâ ex naturæ motu, qui motus hoc Medicamento adiuuatur, contingunt.

Atq; hæc de simplici eius administratione sufficiunt. Verùm etiamsi hæc Medicina suâ virtute ad quoscũq; Morbos curandos ex Dei gratiâ multum præstet auxilij, veluti ex adductis exemplis, vbi rarissimè quid aliud præter hoc adiectum est, satis constat: tamen cum sit diuersitas ingeniorũ, naturarum, morborum, temporum, locorum et gentiũ, et suus cuiq; mos laudabilior videatur, ne accusemur ab alijs, tanquam omnium aliorum Pharmacorũ vsum negligamus aut contemnamus; nos prout antehac sæpè protestati sumus, committimus hanc Medicinam quibuslibet rationalibus (non inuidis) Dogmaticæ sectæ Artificibus et Medicis, vt pro suo arbitrio et iudicio, quæ videbuntur ex vtilitate ægri futura Remedia, huic adiungant et vsurpent, quemadmodũ in alijs magnis Medicinis factitatũ fuit. Illis enim nihil præscribimus, nec quicquã cõtrà rationem aut Methodi ordinẽ imponimus: dum tamen nostræ Medicinæ operationem, non interrumpi aut impediri patiãtur ab alijs. Hi nouerunt vbi præsentes sint, qualia, quâ quantitate, ordine, tẽpore et loco, cui Morbo et ægro cuiq; conueniant, aut non: quid faciẽdum, quid omittendum fuerit. At vbi eiusmodi non sint ad manum, veluti in prædijs aut rure, alijsve locis, nos breuem quandam admonitionem hinc addemus.

Notum

NOtum est Medicis, qui Chymicos libros vel leuiter attigerint, iisq; non omnem fidem (veluti incredulí quidam præposterè faciunt) abrogârint, quid de effectu, efficaciâ et vsu Medicinæ illius vniuersalis multis in locis decantatum sit; ita vt à nobis eius rei testimonia produci non sit opus. Ea Medicina, vt antehac confessi sumus, supremum suum finem consecuta est. In mineralibus enim, non solùm humanis corporibus, suos effectus laudabiles exerit. Vt patet in illis Raymundi verbis: *Quinta Essentia Auri remanebit in fundo vasis purissi. et separata, spissa ad modum mellis siue gummi coloratissimi et vnctuosissimi, valens mirabiliter ad omnem humanam scilicet et Alchymisticam Medicinam.* Hæc autem nostra non tàm sublimem in gradum est exaltata, sed saltem humanorũ corporum curationi est destinata. Veruntamen cum vtraq; quicquid laudabilium virtutum habeat, ratione aureæ formæ æquatæ et temperatissimæ possideat, (quum ab vno fonte et fundamento utraq; deducta sit) hinc non immeritò eundẽ vsum huic nostro Auro potabili, quem Lullius suo lapidi, aut Medicinæ, asscribendum putamus. Si enim causa agens et effectus conueniunt, et non sunt genere dispares, quis de vsu dubitabit? Quicquid igitur Lullius in libro Mercuriorum, cap. 26. de modo administrationis suæ Medicinæ seu aquæ aureæ, seu lapidis dixit, huc adducendum non absre censemus, cum differentiam quandam specialem vsurpandi hanc Medicinam præscribat, quæ hoc loco necessaria est. Multa suaverba in pauca contraham. Sanis igitur ad conseruandam valetudinem hoc regimen instituit. *Misce cum quantitate vini albi, et da Phlegmatico in hyeme. Si est Colericus, da cum aqua simplici: et Melancholico, da cum brodio, vbi sit coctus Muto. Et si est Sanguineus, in vino albo*

De Medicina secretissima.

albo simplici. Et erunt securi ab egritudine, et rectificati contrà qualitatem temporis. Et si vis dare Infirmis, sit mixtura efficacior, &c. Nec cures cognoscere Infirmitates (inquit ille) *quia sapiens Natura per suum instinctum, dedit virtutes lapidi dissoluto ad rectificandum seipsam. Fili, ista Medicina habet potestatem contrà Infirmitates calidas et frigidas, naturales et accidentales.* Hæc et alia Lullius de vsu huiusmodi Medicinæ prodit: quæ nos huic negotio apprimè conuenire, ab experientia ipsa didicimus. Tamen ad symptomata magis vrgentia quoque respici interdum debere nos agnoscimus, quæ nonnunquam patientem in præsentissimum vitæ discrimen præcipitant. Qualia sunt virium imbecillitas, vigiliæ, æstus, rigor, fluxus alui, vteri, appetentiæ deiectio, delirium, sitis, et his similia. Hæc omnia et alia huiuscemodi ex Dei nutu hac vnicâ Medicinâ mitigata fuerunt etiam primis vicibus repetitis. Nihilominus multa adduci possunt appropriata et conuenientia cuilibet Morbo. Quòd si igitur æger tantâ materiæ copiâ grauetur, vt etiam per aluum eductio eius adiuuanda sit, eccoprotica et leuiter aluum subducentia, pro cuiusq; delectu approbamus. Interdum Morbus per vrinam aut sudorem euacuari desiderat: quod vtrumq; licet ab Auro Potabili effectum detur, tamen in casu hæc excretio iuuari posset. Si sit alui profluuium, aut Dysenteria in Intestinis inferioribus, ad quæ Medicina per os sumpta non ita penetrare posset, et antequam descendat rapiatur à venis, Clyster conueniet abstergens cum astrictione. Somnus cum sit reparandis viribus maximè requisitus, et interdum à dolore, fumis calidis aut siccis Cerebrũ petẽtibus, Catharro, et alijs causis impediatur, ad hunc imprimis respiciendum. Qui licet virtute huius Medicamenti occultâ sæpissimè concilietur, tamen si opus sit, adiuuetur. Sanguinis missio opportuna non negligenda. Cætera discretioni vsurpantis cõmittimus.

Conclusio

CONCLVSIO LIBRI.

NVnc ad te Lector benevole, redeo, cui omnia mea studia, labores omnes do, dico, dedico, consecro, voueo: Obnixè rogans, vt hæc qualiacunq; sint dextrè accipias: inque quibusdam, liberioris meæ mentis excursum, candidè interpreteris. Quæ hîc exposita sunt Testimonia, in nullius præiudicium aut ignominiam cedere poterunt, cum detractationi aliorum, quantum in me fuerit, penitus abstinuerim: nec illis, quibus ex lege talionis deberem, per conuitia respondérim. Habeant sibi suam loquentiam maledicam: ego meâ simplicitate veridicâ contentus sim. Viuat interim veritas, et ex vulnere recipiat vires, ex attritu odorem spargat instar Aromatis suaueolentis: Amaraciq; suauitatem æmuletur. De quâ narrant, quod Sues si fragrantiam eius cognantur apertis naribus haurire, emoriantur: stupendo naturæ miraculo: quod res per se bona et innoxia, ex malitiâ Suillæ naturæ ei cedat in venenum. Sic mihi contigit circa hoc Medicamentum: quod cum omnibus salutifuerit,

nulli damno; nihilominus, sunt quibus odio sit, quibus virtute suâ interneciuum videatur. Verùm vt Philosophi dicunt, quòd nutriens convertatur in naturam nutriti, et non contrà: ità maleuoli, quicquid inimico respiciunt oculo, aut manu tractant inuidâ, licet per se optimum sit, suæ tamen naturæ, hoc est, pessimæ assimulare studẽt. Vt in Ape & Araneo manefestè videtur: quorum illa mel, hoc venenum sugit ex ijsdem floribus. Conferat omnia inter se æquus et eruditus lector, et maturo iudicio perpendat, quid verum, quid falsum, quid sincerum, quid fucatum inueniat, et non in alicuius odium aut fauorem inclinet: sed mente libera, quasi bilance æquitatis singula exactiùs pendat: iuxta commune dictum, Inter bonos benè agier oportet. Nullum est mihi dubium, quin multi ex antè relatis, totiusq; libri tractatione, plurima ambigua mouere possint: quæ tamen homini ægro nec vtilia nec proficua sunt, vtpote qui salutaribus Remedijs, non verbis subtilibus curari desideret. Quocirca nos, singulis captionibus otiosorum si respondere vellemus, et otio nostro et beneuolorum patientiâ abuteremur. Pauca saltem sunt, quæ te admonere volui, Candide et amice lector, ne, vt in præfatione huius Tractatus præmisi, hoc nostrum Institutum aliter, quàm dextrè interpreteris. Nec te statim ad dehonestationem rei aut personæ per verbales aut scriptas iniurias, accingas aut conferas. At si quæ inueneris, quæ vel tuo captui aut iudicio non satisfecerint, vt me, velut ingenuum decet, eorum præmoneas et certiorem facias, hoc est, per fœcialem priùs nũcies, antequàm veritatem oppugnes. Adhæc, si cui nostra viluerint, illum obnixè rogatum velim, vt meliora sua in medium hominum vsum (attamẽ non minori experientiâ et temporis vsu probatissima) beneuolè proferat, ac interim, dum ea expectemus, his homines frui ne impediat.

FINIS.